ფელიეტონი მესამე

ფასი 10 კაპ.

შაბათი, 1917 წ. თიბათვის 17 (29)

საქართველო

ხელის მოწერა და ფულის გადმოგზავნა მიღებულ „საქართველოს“ redakciasa da kantorashi ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

redakcia da kantora იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის მისამართი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ редакція „Сакартвело“, почт. ящикъ № 76

ტელეფონი 15—73

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივ 1 სტრიქონ 30 კაპიკ. ბოლოს გვერდზე პეტიტით ღირს 30 კ., უკანასკნელზე—20 კ. კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ღირება 50 კ. 4-ზე 30 კ., ტექსტში—80 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოეული ზომით 15×2 ღირს 6 მ.; 20×2 ღირს 8 მ., 25×2½ ღირს 10 მ. 3 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. კალანდაძის სტამბაში) ღირ. მეტი. თვიურად გაზეთი ღირს 2 მანეთი.

№ 130 ყოველდღიური გაზეთი ეროვნულ-დემოკრატიულ მიმართულებისა № 130

საზოგადოების საყურადღებოდ.

გაზ. „საქართველოს“ კანტორისაგან

კანტორა სთხოვს პატივცემულ საზოგადოებას სამგლოვიარო განცხადებებს ფოსტით ნუ ჰგზავნიან. სჯობს ისევ დეპეშით გამოიგზავნოს, ვინაიდან ფოსტით იგვიანებს.

საყოველთაო სიძვირე დღითი-დღე იზრდება. ამ სიძვირეს რასაკვირველია ვერ ასცდა გაზეთის გამოცემის საქმეც.

სულ მოკლე ხანში აწყობისა და ბეჭდვის ხარჯი ერთი-სამად გადიდდა, მოიმატა სხვა ხარჯებმაც. ამიტომ იძულებული ვართ, დროებით გავადიდოთ გაზეთის ფასი.

მაისის თვიდან „საქართველოს“ თითო ნომერი

ღირს 10 კაპ.

ამასთანავე პირველ ივნისიდან მომატებული იქნება ხელის-მოწერის ფასიც. წლის ბოლომდე 1 ივნისიდან ეღირება 10 მან., 3 თვით 5 მან., ხოლო ერთის თვით 2 მან.

იმ ხელის მოწერთ, რომელთაც გამოწერილი აქვთ უკვე გაზეთი მთელის წლით, დამატებითი ფული არ გადახდებათ.

დრმათ დამწუხრებული მეუღლე ეფროსინე ილარიონის ასული და შვილი შალვა რუხაძეები აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და მეგობართ, რომ წლის წირვა და პანაშვიდი ძვირფას და დაუვიწყარ

კონსტანტინე იაგორის ძე

რუხაძისა

სულის მოსახსენებლათ გარდახდილ იქნება 18 ივნისს, ამა 1917 წელს, დღით კვირას 12 საათზედ.

ქ. ფოთში, ადგილობრივ სასაფლაოს ეკლესიაში.

2—676—2

„ახალი საკრებულო“

ხაზაფხულო სადგომი (მიხეილის ქუჩა № 131)

შაბათს, თიბათვის 17, გაიმართება

საბავშვო საღამო

სხვა და სხვა გინნასტიური სათამაშო, მუსიკა, ცეკვა და სხვა.

სტუმრები საზოგადო წესით.

სტუმრების ბავშვები იხდიან შესასვლელს 30 კაპ.

დასაწყისი საღამოს 6 საათზედ.

1—736—1

ადგილობრივი კომისია და ტომხელი ამხანაგები აცხადებენ, რომ

კვირას, თიბათვის 18, დაიწყება

ქართველ სტუდენტთა

კონფერენცია

საკითხები:

1) თანამედროვე მომენტის განმტკიცება და მისი სარგებლობა.
2) საქართველოს მომავალი ბედი და მასზე გადაბმული საკითხები.
3) შეიძლება, თუ არა პარტიათა შორის საერთო პლათფორმის გამომუშავება?
4) ომი და ზავი.
5) სტუდენტთა ორგანიზაციის შექმნა და
6) მიმდინარე საკითხები.

დელეგატად ათ კაცზე ერთი უნდა გამოიგზავნოს. ნაკლებ რიცხოვანები საჭიროა შეერთდნენ. მანდატებში ამომრჩევლების ვინაობაც უნდა აღინიშნოს.

4—677—4

ახალი კლუბი

(საზამთრო შენობა)

პოეტი კონსტანტინე გალმოუნტი წაიკითხავს

კვირას, თიბათვის 18.

პოემა ზოთა რუსთაველისა

„ვეფხის-ტყაოსანი“,

თავის ნათარგმნს წაიკითხავს კონსტ. გალმოუნტი.

დასაწყისი 8½ ს. ✦ ბილეთები ახალი კლუბის კასაში.

3—730—3

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის

მეორე რაიონის კომიტეტი

ამით აცხადებს, რომ თანამგრძნობთ წევრებათ ჩაწერვა ხსენებულს პარტიაში შეუძლიანთ შემდეგს ბინებზედ: მეორე უბნის ბიუროში, მამადავითის სამრეკლო სკოლა თაშმინდის ქუჩა № 18, 10—12 საათამდე და საღამოთი 5—8 საათამდე, გაზეთ „საქართველოს“ redakciasa დილის 10 საათიდან შუადღის 2 საათამდე და ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგ. წიგნის მაღაზიაში—ვანო ავალიშვილთან, დილის 9 საათ. საღამოს 6 საათამდე.

6—669—8

განცხადება

ახალი კლუბის მამასახლისთა საბჭო

ამით აუწყებს ამავე კლუბის წევრთ, რომ კვირას 18 ივნისს, შუადღის 12 საათზე, კლუბის შენობაში დანიშნულია

წევრთა საგანგებო კრება

განსახილველია

მიმდინარე კითხვები და მუდმივ მოხიარულეთა არჩევნები.

3—728—2

ექიმი

მ. ფ. მგალობლიშვილი

ქალებისა და საქირურგიო სნეულებით ავადმყოფთ სადამოს 5—7 საათამდე.

მისამართი: ოლდას ქუჩა № 41, ზემო სართული, ტელ. 9—53.

ექიმი

მ. ი. ფაჩნაძე

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს მუდამ დღე, კვირა-დღის გარდა სადამოს 5—7 საათამდე, ბულიჩკის ქ. № 4. (თ.—302—)

ექიმი

მ. გ. ფეფსაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის ყოფილ ლინიკის ორდინატორად ნამყოფი, იღებს ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე, ვორონეცოვის ქუჩის პირდაპირ, რაზიეზდის ქუჩა, № 19.

ექიმი

მ. დ. წინამძღვრიშვილი

ყოფილი ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტის თერაპევტიული კლინიკებისა. შინაგანი სნეულებანი გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულ. სპეციალურად იღებს სად. 5—7 საათამდე

ყოველდღე გარდა ხუთშაბათისა.

მიხეილის პროს. № 36, მეორე სართული.

ექიმი კბილისა

ე. ივ. გალარჯავილი-მათეოვილისა

იღებს ავადმყოფებს:

დილით 9—2 საათ. სად. 5—7 საათ.

ჩერქეზიშვილის და რეუტოვის ქუჩის კუთხე № 20.

ფოსტის ადგილი

მოსე ანდიმარის ძე

კალანდარიშვილი

ოსმალური ბანკის ყ. კიბეში ოთ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს ნიღებს

მანგლისში

საკადეტო კორპუსის ბანაკში

ექიმი

ე. ლ. ფალამგარიძე

იღებს საბუთით და საბუღალტროს ავადმყოფთ სადამოს 5—7 საათამდე.

მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 7.

ექიმი

ბ. მ. ფეხაძე

იღებს ხადოხტაკრო ავადმყოფთ

სადამოს 5-6 ს.-მდე, კვირა დღეს გარდა

მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 67;

ოფიციერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ; სახლი სვანიშვილისა. ტელეფონი № 5—77.

თბილისი, თიბათვის 17.

მორიგი რევოლუციები და ავტონომია

რევოლიუციამ, როგორც წარსულ ცხოვრებისა და წესების სრულმა გარდაქმნამ გამოიწვია აუცილებლობა ახალი ცხოვრებისა და წესების შექმნის.

აქ იწყება რევოლიუცია ინტელიგენციისა და ხალხის ფსიხიკაში, და რაც რევოლიუციამდი აუჩქარებლად თანდათანობით სათანადო დროს განმავლობაში დასამუშავებლად და გადასაჭრელად მიაჩნდათ, ახლა უნდა სისწრაფოთ, ყველაფერი ერთათ მიიღონ და გადასწყვიტონ ცხოვრებაში გასატარებლათ.

თითქმის ყველას ავიწყდება, რომ პირველად, რაც უნდა მოკლე იყოს დრო მოქმედებისა, უნდა დამუშავებულ იქმნას უმთავრესათ საჭირო საქმე, შემდეგ კი მას უნდა მიჰყვეს თანდათანობით მეორე და მესამე მნიშვნელობის საკითხების გადაჭრა და ხალხში გატანა სახელმძღვანელოთ მისაღებათ.

ამ ეამათ ჩვენი მხრის პრესსა, ეროვნებათა განურჩევლათ ერთსა და იმავე დროს თხოულობს ერობას, მიწის სოციალიზაციას (სოციალისტური პარტიები) ავტონომიას და დამფუძნებელი კრების მოწვევის დაჩქარებას.

დამფუძნებელი კრება, რომლის დაჩქარება აუცილებლათ, ყოვლის მიზეზის გარეშე საჭიროა, უნდა იქმნას ყველა სხვა ზემოხსენებულ ცხოვრებისა, ეროვნული იქნება იგი, თუ სოციალურ-ეკონომიური.

დამფუძნებელ კრებაზე კი, რომელზედაც უნდა გამოიჭედოს რუსეთის დემოკრატიული რესპუბლიკა, რათაც უნდა დაგვიჯდეს ყველა არა მპყრობელ ერებს რუსეთისას, უნდა გავატაროთ ჩვენ-ჩვენი პოლიტიკურ-ტერიტორიალური ავტონომია, იგივე საკუთარი კანონმდებლობითი თვითმართველობა.

და როცა თვითეული ერი მივიღებთ ჩვენს ავტონომიას, მაშინ და მხოლოდ მაშინ უნდა შევუდგეთ ავტონომიების ფარგლებს შიგნით მოქცეულ ხალხში განხორციელებას ეროვნულ საკითხის გადაწყვეტას.

ავტონომიის შემდეგ პირველათ, ე. ი. მიწის საკითხის გადაწყვეტის წინათ, ერობის შემოღებას იმიტომ მოვითხოვთ, რომ მხოლოთ ეროვნულათ მოწყობილს ერს, ყოველ საერო უფლებით მოსილს, რომლის საავტონომიო ფარგლებში ამუშავებულა უკვე საერობო დაწესებულებები—საგუბერნიო, სამაზრო, საუბნო და იქნებ სასოფლოც, შეუძლია შეუცდარად, ხალხის ცხოვრების ნამდვილ მოთხოვნილებაზე ზედგამოჭრილად გადასწყვიტოს მიწის საკითხი, რაც უმთავრესია ყველა სხვა საკითხზე, მხოლოთ კი იმ ერთა ცხოვრებაში, რომლებიც ეროვნულად უკვე მოწყობილნი არიან.

აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ მიწის საკითხი შედარებით ბევრად უფრო ადვილი გადასაჭრელია ერეგნის, განჯის და ბაქოს გუბერნიებში, ვიდრე ქუთაისის და თბილისის გუბერნიებში.

პირველს სამს გუბერნიაში მიწა არის ხალხის ხელში სათემო უფლებით. სათემო უფლება კი იმას ნიშნავს, რომ მიწა მიზომილი აქვს ხალხს სოფლობით, და არა კომლეულად, ანუ სულზე ყოველ ეუშას ცალკე. სოფელი კი ვალდებულია, ყოველის უმიზეზოდ დროთი დრომდე დაჰყოს მიწები თვის წევრთა შორის კომლეულად, თითოეულ კომლში სულის რაოდენობის მიხედვით, როცა ასეთს დაყოფას მოითხოვს ორი მესამედი კომლის თავთა, ანუ ოჯახის მამებისა.

ეს წესი კი უფრო დაახლოვებულია სოციალიზაციასთან, ვიდრე ჩვენში არსებული წესები მიწის მფლობელობისა: მესაკუთრეობა, ხიზნობა, იჯარადრობა და სათემო (ქიზიყში, შილდაში, თბილისის მაზრის ზოგს სოფლებში).

საქართველოში მიწის საკითხის გადაწყვეტა ავტონომიური მთავრობისაგან გადაუხედავად და მიწის მუშათა დაუკითხავად საერობო ორგანოების მიერ, გამოიწვევს ბევრს უსიამოვნო მოვლენას. ჩვენ უფლება გვაქვს დავიმუშაოთ ჩვენი პროექტი მიწის მფლობელობის, ჩვენის გაგებისა და ცხოვრებაზე დაკვირვებისამებრ, მხოლოდ ერის ინტერესი, ქვეყნის კეთილდღეობა და წესიერება მოითხოვს, რომ ის პროექტი უსათუოდ განხილულ იქნას ჯერ ავტონომიურ მმართველობისაგან და მერე საბოლოოდ გადაჭრილი თვით ხალხისაგან.

სეპარატიული ზავი თუ გადაჯგუფება?

III

1915 წელს ზაფხულში რუსეთის მაშინდელმა მთავრობამ პირველად იგრძნო რუსეთის დამარცხება. მოპირდაპირემ თექვსმეტი უმდიდრესი გუბერნია წაიღო. საეკვო იყო მისი შეჩერება. ხალხს მღელვარება დაეტყო. სახელმწიფო წეს-რიგი და ტახტიც ოდნავ შეირყა. ეს ხანა რუეგისა მოკლე და მეტად საინტერესო ხანა იყო. იგი ეხლაც საიდუმლოებით და ბურუსით არის მოცული. დანამდვილებით ვრა იციან რა მოხდა, მაგრამ ევროპიელ ზოგიერთა ავტორიტეტულ წრეებში ძალიან გაიკვირვეს ის გარემოება, რომ ავსტრო-გერმანელები, ვილაცის უსაბუთო ბრძანებით შეჩერდნენ. ამტკიცებდნენ, რომ მათი ჯარი რუსის დაქაქულ და უიარადო ჯარს არ შეუჩერებიაო. ამ ამბავს უკავშირებდნენ ერთს გარემოებას: იმ ზაფხულში პირველად გაჭარდა ხმა შესახებ სეპარატიულ ზავისა. ამბობდენ იმასაც, რომ ამის გამო ინგლისსმა იაპონიას ხელი გაუხსნა და მისი პირით გააგებინა რუსეთს, რომ ციმბირი „ცუდად სდეგს“ და ადვილად შეიძლება მისი დაკარგვაო, ამ ხიფათმა უფრო მეტადროდ ჩააბა რუსეთი ომის ფერხულში. მუქარით, სესხით და ათასნაირ კომბინაციით ჩაითრიეს და ისე მაგრა მიიბეს, რომ სეპარატიულ ზავზე ოფიციალი რუსეთი ვეღარ ბედავდა ხმის ამოღებას.

ამ ეამად რუსეთის შინაური და გარეშე მდგომარეობა ისეთია, რომ ადვილად შეიძლება აუცილებლობის კანონმა ერთ დღეს თავზე დაგვაყენოს ფაქტი სეპარატიულ ზავისა. ასეთი ზავი დღლილ-დაქანცულ რუსეთისათვის ის სადგური იქნება, სადაც იგი ეცდება შესვენებას და ძალის მოკრეფას. შეიძლება მან ვერც კი შეისვენოს. იდუმალი „ვინმე“ ჩამოჭრავს სადგურის ზარს და რუსეთიც იძულებული იქნება ისევ ჩაჯდეს ცეცხლის მეორე მატარებელში, გამოიცვალოს მარშრუტი და ახალის გზით სცადოს სამშვიდობოს გასვლა.

ასეთ ღალატს—სეპარატიულ ზავს მოკავშირენი რუსეთს არასოდეს არ აპატიებენ. მათ ურიცხვი მილიარდები აქვთ ჩაყრილი საერთო საქმეში; ამ საქმეს შეალიეს რამდენიმე მილიონი მსხვერპლი და მრავალი წლის განმავლობაში თავმოყრილი ქონებრივ-გონებრივი სიმდიდრე; ასეთი ზავი რუსეთის მოკავშირეებს უქადის საშინელ დამარცხებას და განადგურებას. ასეთ პირობებში ვერც ერთი სახელმწიფო ვერ შეურიგდება მოკავშირის ჩამოცლას. ასეთი აქტი ნამდვილი ომის გამოცხადება იქნება და ასეთი ომი—გადაჯგუფებული და ახალ ბანაკებად დაყოფილი აუცილებელი გახდება.

აქილესის ქუსლი რუსეთისა ციმბირშია. იგი ცარიელია და უპატრონო. მისი წაღება იაპონიისთვის მხოლოდ მანძილის დაძლევის საკითხია. ასეთი ღია კარები რუსეთს მრავალი ექნება: დარდანელ-ბოსფორის სრუტე, რომელიც შეიძლება ოსმალეთმა გაუხსნას ინგლისს, ავღანისტანი და სხვა.

რუსეთი ისეთი სახელმწიფო არ არის, რომ მან გაუძლოს, ისიც ამ დროს, „ბრწყინვალე მარტოობას“. მას წინ აეყუდება ისეთი საშინელი ხიფათი, რომ იგი იძულებული იქნება დაეგდო უკოს ავსტრო-გერმანეთის კავშირს ეხლანდელ მის მოკავშირეთა მოსაგერებლად და სახელმწიფოს გადასარჩენად. სწორედ მაშინ გამართლდება მასზე ქართული ანდაზა: „ვაის გავეყარე და ვუის შეეყარეო“.

თუ ასეთი გადაჯგუფება აუცილებელი იქნება და სეპერატიულ ზავს ასეთი შედეგი მოჰყვება, მაშინ სეპერატიული ზავიც ფაქტიურად შეუძლებელი ხდება. ზოგი მხოლოდ ქალაქზე დარჩება, ნამდვილად კი თვითონ რუსეთი მოითხოვს ზავის პირობებ ს დაწერის დროს ცენტრალ კავშირთან სამხედრო კავშირის შეკვრას.

რას მისცემს ასეთი კავშირი რუსეთს ან ცენტრალ კავშირს—ეს ახალი და მეტის-მეტად რთულისა კითხია.

მ. ადამაშვილი.

რუსული პრესა

საქართველოს ავტონომიის წინააღმდეგ.

გაზეთ „ბაკუში“ ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის პროგრამის შესახებ დაბეჭდილია წერილი პ. ბულგაკოვისა. ბულგაკოვი პროგრამის იმ ბუნდოვან ადგილებს, სადაც ეროვნული საკითხია გადაწყვეტილი და სცდილობს საქართველოს ეროვნულ-ტერიტორიალურ ავტონომიის შესაძლებლობა გამბათილოს. ამისათვის მოჰყავს ისტორიული ზოგი რამ ცნობა, ზოგი ციფრები, მაგრამ ისეთ ნაირად, რომ მათი შინაგანი მიზეზი და შედეგები გამოჰპარვია. აღებულია განყენებით ცალკე ფაქტები, ცალკე ციფრები, სხვა ფაქტებთან და ციფრებთან დაუკავშირებლად. ასეთი რამ წერილის ავტორს შეძლებას აძლევს თავის გულისთქმის გადგილებისას. რასაკვირველია, ადამიანს შეუძლიან ყოველი მოვლენა სხვა და სხვანაირად გააზუქოს, ყოველ მოვლენას სხვა და სხვანაირად შეეხეოდოს, მაგრამ საკითხის სწორედ გადასაწყვეტად ადამიანმა საკითხის სიღრმეში უნდა ჩაიხედოს, ყოველ მხრივ ასწონოს იგი, ისე გამოსთქვას თავისი აზრი. ვბეჭდავთ ამ წერილს მხოლოდ იმიტომ, რომ ჩვენმა მკითხველებმა იცოდნენ თუ რას და როგორ ჰფიქრობენ ავტონომიის მტრები:

ეს პარტია რასაკვირველია „ავტონომისტურია“ და მისი პროგრამაც—ისეთნაირი. ავტონომისტები თავის მოთხოვნილებაზე პასუხს რასაკვირველია სრულიად რუსეთის დამფუძნებელ კრებისგან მიიღებენ. მაგრამ ქართველ ეროვნულ დემოკრატების პარტიის პროგრამაში იმდენი რამე არის საეჭვოდღებო, რომ არ შეგვიძლია ამის შესახებ დამფუძნებელ კრებამდე ენა დავიდუმოთ. მეტის მეტად საინტერესოა პირველ მუხლში ის ადგილი, სადაც მოხსენებულია საქართველოს ეროვნული უფლებანი“. იქ, სხვათა შორის ნათქვამია: „ქართველი ერი მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში სრულიად დამოუკიდებლად სცხოვრობდა“-ო. როგორ უნდა გვე მოდეს ეს? ნუ თუ იმ აზრით, რომ ქართველ ერს არა ჰყავდა გარეშე მტერი და შინაურიც ვერ აზიანებდა და აღელვებდა მის ცხოვრებას? მაგრამ ეს ხომ არ არის მართალი. მტერი მას ბევრი ჰყოლია ისტორიაში. იგი ემონებოდა ხან სპარსეთს, ხან ოსმალეთს და წარმოიდგინეთ მეფეებად—მაჰმადიანებიც კი ჰყოლია ერთს დროს. შინაურ ცხოვრებაში კი, ქართველი თავადფეოდალები ჰღვრიდნენ უთავბოლოდ ერთმანეთის სისხლს და თა-

ვისს მამულს სამუდამოდ ჰღუპავდნენ. თავიანთიე მეისტორიეთა სიტყვით „იგინი ჩვეულ იყვნენ ეღვარათ სისხლი, არა მარტო უ'ჯულოებისა, არამედ თავისივე მოძმე ქრისტიანებისა“.

შემდეგ,პროგრამის იმავე პუნქტში ნათქვამია: „1801 წ. ენკენისთვის 15 მანიფესტით, რუსეთმა სრულიად დაარღვია თავისი ხელშეკრულობა და ქართველ ერის სახელმწიფოებრივი უფლებანი გააუქმა“.—არც ეს გახლავთ სრულიად მართალი. მართალია, საქართველომ რუსეთთან 1783 წ. დასდო ხელშეკრულობა, რითაც საქართველოს შეჰრჩებოდა კვლავ თავისი საკუთარი მთავრობა, კანონმდებლობა, ხაზინა, ეკლესია და სამართალი, მაგრამ შემდეგში (ენკენისთვის 7—1799 წ.) მეფე გიორგი XIII პეტრეს ქალაქში წარგზავნილ თავის რწმუნებულ დესპანთა პირით განაცხადა: „მიიღეთ სამეფო ჩემი ქრისტიანულ სამართლით და შეიფარეთ რუსეთის იმპერატორის ტახტის მფარველობის ქვეშე. ამიერიდან საქართველო გახდეს რუსეთის ერთ-ერთ პროვინციადაო. მართალია, ამავე დროს მეფე გიორგი მე-XIII წერილობითაც სთხოვდა, რათა მისი გვარეულობისთვის მეფობა არ წარეტაცნათ მაგრამ,—ამბობს ქართველი მეისტორიე, რაკი „უარჰყვეს თავისი არსებობა“ და მეფობის მაგიერ მზად იყვნენ თავისი თავი „საქართველოს მემკვიდრეობით მმართველებად“ გამოეცხადებინათ, ამით თვითვე გაითხარეს სამარე: მათი მეფური დირსება“ მხოლოდ ფორმა იყო უშინაარსოდ. „თავისებური, ნაჭუჭი გამოჩეკილ კვერცხისა, რომლის ნაგავში გადასროლა აუცილებელია“ და აი, გიორგი მე-XIII „სათხოვარ მუხლების“ მაგიერ რუსეთის მეფემ პირდაპირ მოაწერა ხელი საქართველოს რუსეთთან შეერთების მანიფესტს. ასე რიგად კი მოჰხდა „ხელშეკრულობის დარღვევა“ რუსეთ-საქართველოს შორის.

შემდეგ რა საფუძვლით მოითხოვენ ქართველები მისაკუთრებას ისეთ პროვინციებისას, როგორებიც არიან: „ბათომის მხარე, სუხუმისა, ზაქათალისა, არტაანისა და ოლთისის ოლქები, სოჭის ოლქის ნაწილი და ახლახან დაპყრობილი ოსმალეთის საქართველო—ისპირი, თორთუმი და ლაზისტანი?“

უპირველესად, რუსეთთან საქართველოს შეერთების მომენტში, ზემოდ დასახელებული პროვინციები, საქართველოს სრულიადაც არ ეკუთვნოდნენ. რაც შეეხება მოსახლეობას, თბილის-ქუთაისის გუბერნიის გარდა, ქართველები დიდს უმცირესობას შეადგენენ, სახელდობრ—1,03 პროც. ქართველობისას. ხოლო ყარსის ოლქში, (რომელშიც შედიან არტაანის და ოლთისის ოლქები) 1847 წ. აღწერის დროს მხოლოდ 543 ქართველი აღმოჩნდა, და ეს მაშინ, როცა ამ ოლქში სცხოვრობს 27855 რუსი, 73406 სომეხი, ირანელთა ჯგუფისა—43,762, თათარი—65316 კაცი და სხვა ეროვნებათა 700 კაცამდე.

და თვით თბილისის გუბერნიებშიც საკუთარ საზღვრებში—მთელი ქართველობა მოსახლეობის — 44,50 პროცენტს შეადგენს; თბილისის მაზრის საზღვრებში კი 28 პროც. შემდეგ, მთელს ჩერნომორის გუბერნიაში, 1390 ქართველია, მაშინ, როცა იქ სცხოვრობს 3456 რუსი და 6258 სომეხი. ამ შემთხვევაში, რატომაც არ უნდა შევიდეს ავტონომიურ საქართველოში განჯის გუბერნია, სადაც 1396 ქართველია, ან ბაქოსი, სადაც 1678 ქართველი ჰცხოვრობს?

ავტონომიის გზით, ეროვნულ-დემოკრატებს ჰსურთ, ერს მატერიალი, სულიერი და ფიზიკური ჯანმრთელობა მიანიჭონ. მაგრამ იქ ისმის საკითხიც, როგორ იქნება იმ ეროვნებათა საქმე რომელნიც მომავალ ავტონომიურ საქართველოში მოჰყვებიან? ნუ თუ ავტონომიურ საქართველოშიც უნდა მოჰხდეს ისეთი საეროვნებათაშორისო შუღლი, რომელიც არა ავტონომიურ საქართველოში ჰხდება? ნუ თუ ერებიც ისევ უნდა დაიჩაგრონ, როგორც ძველს რეჟიმის დროს? სასურველია და კანონიერიც თუ ქართველები მოითხოვენ ავტონომიას არა ტერიტორიალურს, არამედ ექსტერიტორიალურს, ნაციონალ-პერსონალ ავტონომიას, რომელიც სულიერად შეჰპატებს ერს და უზრუნველჰყოფს მისს კულტურულ მოთხოვნილებებს.

და აი, ვალდებული არიან ბ.ბ. ქართველი ეროვნულ-დემოკრატები გაეცნონ ექსტერიტორიალურ ნაციონალ პერსონალ ავტონომიის თეორიებს...

ომი და ზავი

დეკეშები

მთავარბანაკის ცნობა.

პეტროგრადი. თიბათვის 14. **დასავლეთის ფრონტზე** საგულისხმო არაფერი მომხდარა.

რუმინიის ფრონტი. ჩვეულებრივი სროლაა.

კავკასიის ფრონტი. სერდამიეს ჩრდილო დასავლეთით ჩვენმა ჯარმა ნანია და მოლეშოკი დაიპყრა. ბიატონის მთიან რაიონიდან ოსმალები განვდევნეთ. პენდჯინის მიმართულებით ბრძოლაა.

პეტროგრადი.. თიბათვის 15. **დასავლეთის ფრონტი.** კოველის მიმართულებით მტერმა მახრჩობელა გაზი იხმარა. ბრზეჯანის სამხრეთით მტერი ჩვენი თხრილების ხელში ჩაგდებას ჰლამობდა. კუროპატკინ-შებალინის მიმართულებით მტერი არტილერიით ჰმოქმედობს.

რუმინეთის ფრონტი. ჩვეულებრივი სროლაა.

კავკასიის ფრონტი. სერდეშტაკის მიმართულებით ჩვენი ჯარი მტერს სდევნის. ხელთ ვიგდეთ ქალაქ სერდეშტაკი. პენდჯინის მიმართულებით მტერი იერიშით მოდიოდა, მაგრამ მოგერიებულ იქმნა.

პეტროგრადი. თიბათვის 15. **მფრინავთა მოქმედება.** პრაპორჩიკმა ლემანმა თავის საფრენით მტრის მფრინავი დაამსხვრია. საჰაერო ბრძოლაში დაჭრილ იქმნა მფრინავი როტმისტრი კაზაკოვი. მტრის მფრინავებმა ქალაქ კოზოვს ყუმბარები დაუშინეს.

საფრანგეთის ბანაკის ცნობა.

პარიზი. თიბათვის 12. (დ გვიანებულია). **სალამოს ოფიციალი.** ვოკსალონის მიდამოებში ჩვენ ძლიერის კონტრ-იერიშით მტრისგან დაჭერილი ადგილის მნიშვნელოვანი ნაწილები დავიბრუნეთ. ფერმა ნუაზის სამხრეთ-დასავლეთით მდინარე მეზის მარცხენა მხარეზე არტილერია მძლავრად ჰმოქმედობდა. ბელგეთის ფრონტზე, წარსულ ღამეს, დიკსმიუდეს, სტეენტრატეესა და გეტზასის უკან დაბანაკებულ ჯარს მტერი ზარბაზნებს უშენდა. ონინგოსა და ლიზორნის მიმართულებით არტილერია მთელი დღე ჰმოქმედობდა. სტეონსტრატეს მახლობლად ხელით სასროლ ყუმბარებითაც ჰმოქმედობდნენ.

მფრინავთა მოქმედება. ჩვენმა მფრინავებმა ნანდას მახლობლად მტრის საფრენი ჩამოაგდეს.

პარიზი. თიბათვის 14. **დღის ოფიციალი.** იურტემიზის რაიონში არტილერია ინტენსიურად ჰმოქმედობდა. თიბათვის 12 ჩვენ „დრაკონის გამოქვაბული“ ვიგდეთ ხელთ. ეს გამოქვაბული გერმანელების მიერ ნამდვილ მიუვალ ციხედ იყო ქცეული. გამოქვაბულში ცხრა ტყვეისმფრქვეველი ვიგდეთ ხელთ.

ახლო აღმოსავლეთი

პარიზი. თიბათვის 14. სტრუმის ფრონტზე ბრიტანელები მხნედ ჰმოქმედებდენ. მტერი ხანგრძლივი სანზადისის შემდეგ ჩვენზე იერიშით წამოვიდა, მაგრამ მოგერიებულ იქმნა.

ინგლისის ბანაკის ცნობა.

ლონდონი. თიბათვის 12. (დაგვიანებულია). **ოფიციალი.** ჩვენმა ჯარმა, წარსულ ღამის განმავლობაში, რამდენიმე მარჯვე შეტაკების შემდეგ სოფელ ეპეის, ბიულეკურის, რე-ლეორის და ხოოგეს მახლობლად მდებარე მტრის თხრილები ჩაგდო ხელში და მტერს დიდი ზარალიც მიაყენა. წამოვიყვანეთ 15 ტყვე. მეორე თავდასხმის დროს ჩვენმა ჯარმა მტრის რამდენიმე თავშესაფარები ააფეთქა და დიდი ზარალიც მიაყენეს გერმანელებს. ამის გარდა ლანსის სამხრეთ-დასავლეთით და ვარმეტონის ჩრდილო-დასავლეთით მოულოდნელ თავდასხმის შემდეგ კიდევ რამდენიმე ტყვე ვიგდეთ ხელში და წინაც წავიწიეთ.

ლონდონი თიბათვის 14. **ოფიციალი ცნობა.** ლეკრუაზის მიდამოებში გასულ ღამეს იერიში მივიტანეთ და ხელთ რამოდენიმე ტყვე ვიგდეთ. მტრის იერიში კი მოგერიებულ იქმნა.

ლონდონი. თიბათვის 14. **მფრინავთა მოქმედება.** ორი მტრის საფრენი დავზიანეთ, ორიც იძულებული ვყავით ძირს ჩამოშვებულიყო. ჩვენი ერთი საფრენი დაიღუპა.

ლონდონი. თიბათვის 13. საამირბაროო ინტყობინება: თიბათვის 12-ს 10 ჩვენი საფრენი შეება მტრის საფრენებს. ბრძოლაში ჩვენი საფრენები მაშაკად მოქმედებდენ—მტრის ერთი საფრენი ძირს ჩამოაგდეს, მეორე კი ძლიერ დააზიანეს. ჩვენებს დანაკლისი არ მოსვლიათ.

იტალეთის ბანაკის ცნობა

რომი. თიბათვის 13. **ოფიციალი.** გუშინ არტილერია სუსტად მოქმედობდა. იყო რამდენიმე უმნიშვნელო შეტაკება მზვერავ რაზმებისა. ბახერის ველზე მტრის უმნიშვნელო შემრტევა ადვილად მოვიგერიეთ.

რომი. თიბათვის 12. (დაგვიანებულია) აზიატოს მიდამოებში ბრძოლა გრძელდება. ჩვენი ჯარი სასტიკ წინააღმდეგობას უწევს მტრის ჯარს, რომელიც მიუხედავათ დიდი დანაკლისისა მაინც იერიშით მოდის ჩვენზე.

რომი. თიბათვის 12. **მფრინავთა მოქმედება.** ჩვენი მფრინავები ენერგიით მოქმედებდენ. ერთი მტრის საფრენი იძულებულ ვყავით ძირს ჩამოშვებულიყო. ამას გარდა ჩვენმა მფრინავებმა ყუმბარები დაუშინეს ნეშრეზინის სიმაგრეებს და მშვიდობით დაბრუნდნენ.

თავდასხმის მხხვერპლნი.

ლონდონი. თიბათვის 13. ოფიციალი ცნობა. გამოირკვა, რომ უკანასკნელ ლონდონზე თავდასხმის დროს 157 მოკლულ იქმნა და 432 მძიმედ დაჭრილი. ამათ შორის 24 მკვდარი ქალია, 110 დაჭრილი ქალი და 108 დაჭრილი მცირე-წლოვანი.

შეთანხმება სამხედრო მოქმედების შესახებ.

პარიზი. თიბათვის 13. მოდენინდან ინტყობინებიან, რომ გენერალ კადორნას, რედკლიფონს, პოტენს და პორინას შუა შეთანხმება მოხდა მცირე აზიაში სამხედრო მოქმედების შესახებ. აგრეთვე მოხსენებულია პალესტინის ასპარეზიც. იყო მსჯელობა თუ როდის გადავიდნენ საერთო შეტევაზედ, ისიც გამოირკვა, რომ მოკლე ხანში რუსები ყველა ფრონტზე შეტევას დაიწყებენ.

საერთაშორისო კონფერანცია.

პეტროგრადი. თიბათვის 13. მუშ. და ჯ. დეპ. საბ. აღმასრულებელ კომიტეტმა გადასწყვიტა დელეგაციის გაგზავნა სტოკჰოლმში, საფრანგეთსა და ინგლისში მის მიერ მიღებულ პლატფორმის ნიადაგზე საერთაშორისო კონფერენციის მოსაწვევად.

იაპონიის მინისტრის ნათქვამი პარლამენტში.

ტოკიო. თიბათვის 13. გარეშე საქმეთა მინისტრმა პარლამენტში სიტყვა სთქვა. მან განაცხადა, იაპონიის პოლიტიკის ძირითადი პრინციპები უცვლელ იქმნებიანო. მინისტრმა აღწერა გერმანეთის და შეერთებულ შტატების შუა ჩამოვარდნილ განხეთქილების ამბავი და გერმანიასთან და სხვა სახელმწიფოებთან დამოკიდებულებას შეეხო. იაპონიისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ჩინეთის პოლიტიკას ამ ომში. მინისტრი შეეხო რუსეთის ამბებს, სთქვა, რომ იაპონიამ დროებითი მთავრობა აღიარაო და ისიც დაუმატა, რომ ამ ათ წელიწადში იაპონიასა და რუსეთს შორის კარგი მეგობრობა დამყარდაო. როგორი მთავრობაც უნდა დაიარსოს რუსეთმა, იაპონიასა და რუსეთს შორის შექმნილი ინტერესები ხანგრძლივია, და ეს ინტერესები განმტკიცებას და განვითარებას არ იკლებენო. ბოლოს მინისტრმა სთქვა, ომის დასარულის გამოცნობა შეუძლებელიაო. ვინ იცის რამდენი დაბრკოლება გადაეღობება წინ ამ საქმესაო.

დაჯილდოვება.

პარიზი. თიბათვის 14. სერბეთის ბატონიშვილს — რეგენტის სახელით ფლოტის კაპიტანმა პოკომ ადმირალ ლაკაზუს ოქროს მედალი გადასცა. მედალს წარწერა აქვს „გულადობისთვის“.

ნაოსნობა.

ოდესა. თიბათვის 14. გუშინდლიდან შავ ზღვაზე ნაოსნობა სწორედ სწარმოებს.

შეტევის საკითხი პალატაში.

პარიზი. თიბათვის 14. ხვალ დეპუტატთა პალატა შეტევის დაწყობის საკითხზე იმსჯელებს.

კავშირის ხაბჭოს დადგენილება.

ბერნი. თიბათვის 13. კავშირის საბჭომ დაადგინა, რომ საგარეო პოლიტიკის ხელმძღვანელობა კავშირის პრეზიდენტს ევალებოდესო.

რევოლუცია

დეკეშები

კერენსკის გამომგზავრება კავკასიისაკენ.

პეტროგრადი. თიბათვის 13. სამხედრო-საზღვაო მინისტრი კერენსკი აღმოსავლეთ ოლქების დასათვალიერებლად ყაზანისკენ გამოემგზავრა. იგი კავკასიასაც ინახულებს.

კერენსკის განცხადება.

პეტროგრადი. თიბათვის 13. პეტროგრადის მეციხოვნეთა საპოლკო კომიტეტების სხდომაზე კერენსკიმ, იმ საყვედურის გამო, რომ ჯარის ორგანიზაცია ფართე დემოკრატიულ ნიადაგზე არ არისო, სთქვა, რომ მართალია ჯარის კომიტეტთა ორგანიზაცია საჩქაროდ მოხდა, მაგრამ ეხლა დროა ხელმეორედ გადაეინჯოს ჯარის ორგანიზაციები და სწორედ ამიტომ განზრახული გვაქვს მოვიწვიოთ ფრონტის დელეგატების ყრილობა. მინისტრმა სთქვა აგრეთვე, რომ არც ერთი მისი ბრძანება წინასწარ განუსჯელად სისრულეში მოყვანილი არ ყოფილა. ბრძანების განსჯა-განხილვაში კი სხვებთან ერთად ჯართა წარმომადგენლებიც იღებდნენ მონაწილეობას. მინისტრს სანუგეშოდ მიაჩნია ის გარემოება, რომ ჯარს გაზეთებისა ყველაფერი სჯერა. დასასრულ კერენსკი იმედს გამოსთქვამს, რომ ჯარი დემოკრატიისა და დროებით მთავრობის სურვილებს განამტკიცებს თავის ერთგულობით. კერენსკის სწამს, რომ მის დაბრუნებამდის პეტროგრადის მცხოვრებნი არც მას და არც რევოლუციას ზურგში მახვილს არ ჩასცემენ.

დათხოვნილ აფიცერთა წარმატებისთვის

პეტროგრადი. თიბათვის 13. დროებით მთავრობამ დაადგინა, რომ იმ აფიცრებს, რომლებიც თავიანთ პოლიტიკურ რწმენის გამო დროებით სამსახურიდან დათხოვნილები იყვნენ, შემდეგ ხარისხის მისაღებად სამსახურის გარეშე გატარებული დროც ჩაეთვლებათო.

პეტროგრადის პრესა ბოლშევიკების შესახებ

პეტროგრადი. თიბათვის 13. პეტროგრადის პრესაში ბოლშევიკების შესახებ ცხარე მსჯელობაა. „რაბოჩაია გაზეტა“ სწერს, რომ ეხლა ყველასათვის ნათელია, რომ საკონტ-რევოლუციო დემონსტრაციას ბნელი ძალები აწყობდნენ. ხოლო ამ დემონსტრაციისათვის ნიადაგი ანარქისტებისა და ლენინელების აგიტაციამ შეუმზადაო. „დელო ნაროდა“ უსაყვედურებს ბოლშევიკებს იმ ბრმა რწმენას, ვითომც ხსნა მხოლოდ მაშინ შეიძლებოდეს თუ მთავრობა მათ ხელში იქნება. ბოლშევიკების და ანარქისტების გაერთიანება გაზეთს დიდ საფრთხედ მიაჩნია, მათ გაერთიანებაში იგი ისტორიის ნემეზიდას ჰხედავს. „ნოვაია ჟიზნს“ ბოლშევიკების შეთქმულობის მსგავსი ტაქტიკა ზიზღს ჰგვრის. იგი ამბობს, რომ ეს დემოკრატიის პასუხისმგებლები არავითარ ყურადღებას არ აქცევენ მას, თუ რას სჩადიან ზურგს უკან. „სოვრემენნოე სლოვო“-ს აზრით, ბოლშევიკების მოქმედებას მხოლოდ ის მოჰყვა შედეგად, რომ მათ სოციალისტებმა ზურგი უქციეს. „დენ“-ი, „ვოლია ნაროდა“, „რეჩ“-ი და „რუსკაია ვოლია“ მთავრობას სიტყვიდან საქმეზედ გადასასვლელად მოუწოდებს.

დაბრუნებული დეზერტირები

პეტროგრადი. თიბათვის 13. ლამობილიზაციო განყოფილების ცნობით მაისის 15-დან დღემდის თავიანთ ნაწილებში 109,027 დეზერტირი დაბრუნებულა.

ტყვე გერმანელთა პროტესტი

სტოკჰოლმი. თიბათვის 13 სტოკჰოლმის საერთაშორისო სოციალისტების კონფერენციამ რუსეთში მყოფ ტყვე გერმანელებიდან პროტესტის დეპეშა მიიღო. ტყვეები პროტესტს უცხადებენ ავსტრო-გერმანეთის და ოსმალეთის მთავრობას რუს ტყვეების სასტიკ მოპყრობის გამო. დეპეშაში, სხვათა შორის, სწერია: რუსის მუშათა კლასი იბრძოდა რა თავის პიროებების გასაუმჯობესებლად, იმავე დროს ჩვენთვისაც ზრუნავდა. ჩვენ ეხლა ძლიერ კარგად გვეპყრობიან და ამიტომ ჩვენ ვითხოვთ, რომ რუს ტყვეებსაც კარგად მოეპყრანო.

ბოლშევიკები მხნედ ჰმოქმედობენ.

დონის როსტოვი. თიბათვის 12. (დაგვიანებულია) ადგილობრივ გარნიზონში ჯარისკაცები აღელვებულნი არიან. ფრონტზე წასვლა არავის არ უნდა. ხმები გავრცელდა, რომ ქალაქიდან გარნიზონი უნდა გაიყვანონ და მის ალაგას ყაზახები უნდა მოიყვანონო. ამის გამო ბოლშევიკებმა დიდი მიტინგი გამართეს და ცხარე სიტყვები წარმოსთქვეს ახალი მთავრობის წინააღმდეგ. კერენსკის დელეგაცია გაეგზავნა. მართალია თუ არა, რომ ჯარი ფრონტზედ გაიგზავნოსო? მიტინგის შემდეგ ბრბო ჯარისკაცთა საბჭოს ბინასთან მივიდა და სთხოვა, რომ საბჭომ გამოარკვიოს საქმის გითარება.

სახალხო თავისუფლების პარტიის ყრილობა.

კრასნოიარსკი. თიბათვის 1. (დაგვიანებულია). ციმბირის ხალხის თავისუფლების პარტიის მეორე კრება დანიშნულია 25 მკათათვისთვის.

პეტროგრადის ამბების გამო.

პეტროგრადი. თიბათვის 14. პოლკების და ბათალიონების კომიტეტმა განიხილეს რა თიბათვის 10 მომხდარი ამბები, საერთო კრებაზე დაადგინეს, რომ პოლიტიკურ მანიფესტაციებში ჯარის გამოყვანის უფლება მხოლოდ დეპუტატთა საბჭოს აქვსო. ჯარისკაცს მხოლოდ იმ მანიფესტაციებში შეუძლიან მონაწილეობის მიღება, რომელიც მ. და ჯ. კ. საბ. აღმ. კომიტეტის ნება დართული იქნება. როტისა და პოლკის კომიტეტებს ევალებათ, თვალ-ყური ადევნონ, რომ ჯარისკაცებმა დემონსტრაციების დროს იარაღი არ გაიტანონ. თიბათვის 10-ში მოსახდენ დემონსტრაციის გამზრახველები კი ბნელ ძალებად იცნეს, ვინაიდან მათ შეეძლოთ კონტრ-რევოლუციის გასამეფებლად ნიადაგის შემზადება.

გადასახადთა გადიდება

პეტროგრადი. თიბათვის 14. ფინანსთა მინისტრმა დროებით მთავრობას წინადადება მისცა გადიდოს შემოსავალზე გაწერილი ხარჯი. ზოგიერთ კატეგორიებისათვის ხარჯი ორად იქნება გადიდებული. გადასხდის ვადა ღვინობისთვის 1-დან მარიამობისთვის 1-შია გადმოტანილი.

ნეშავის პოლკის ურჩობა.

პეტროგრადი. თიბათვის 14. ყველა პოლკების და დივიზიების წარმომადგენლებმა, გაარჩიეს საქმე ნეშავის ქვეითთა პოლკის აფიცრებისა და სალდათებისა, რომლებმაც დივიზიის უფროსი, გენერალი ლ. აწამეს. წარმომადგენლებმა დაადგინეს ეთხოვოს კორპუსის უფროსს დაიბაროს სამხედრო გამომძიებელი, გამოაძიებინოს საქმე და დამნაშავენი დაატუსადოს და სამართალში მისცეს.

შემდეგ იმსჯელეს იმის შესახებ, რომ ნეშავის პოლკმა სამჯერ უარი სთქვა სხვაგან გადასვლაზე, თუმცა ეს სტრატეგიულ მოსაზრებით იყო საჭირო. ამიტომ დაადგინა ეთხოვოს კორპუსის უფროს მეორედ უბრძანოს პოლკს წასვლა და თუ პოლკმა კიდევ ურჩობა გაწია, მაშინ სთხოვოს სამხედრო მინისტრს მოუსპოს პოლკს ყოველივეელი სურსათი და პოლკიც დაშალოს, როგორც სამშობლოსა და თავისუფლებისათვის ჯვარგისია და მეტი.

რუსეთის მისია ამერიკაში.

ნიუ-იორკი. თიბათვის 14. რუსეთის მისია სენატში იყო. ბახმეტიევმა სიტყვა სთქვა. სიტყვას დიდი აღტაცებით მიეგებნენ. მან სთქვა—ეხლა ყველა რუსეთს შესცქერის. რევოლუციამ ჩვენი ეროვნული ცხოვრება ძირიანად უნდა განახლოსო. ის ამბავი, რომ რუსეთი თავისუფალ ქვეყნების რიცხვში ჩაიწერა დიადია და ამიტომ მოუთმენლობა არავინ უნდა გამოიჩინოსო. ერთმანეთის მოწინააღმდეგე მმართველებათა ბრძოლა—აუცილებელია, ვიდრე სახლშეფოს ახალი წესწყობილება დამყარდებოდეს. შეაძლებელია აგრეთვე რომ დეზორგანიზაციის შემტანმა ელემენტებმა მომენტით ისარგებლონ. დიდი მნიშვნელობა აქვს რუსეთში გავრცელებულ იმ აზრს, რომ რუსეთის მომავალი და თავისუფლება მეზეიდროდ არის დაკავშირებული რუსეთის სუსტ სამხედრო ძალერებასთან. რუსეთი გულისწყრომით უარს ჰყოფს სეპარატულ ზავს, რაკი სწამს, რომ სეპარატი ზავი გერმანიის ავტოკრატიის გამარჯვება იქნება და რუსეთის თავისუფლებისათვის საშიში დროებითი მთავრობა სცდილობს ისეთი პირობები შეჰქმნას, რომ ომი გამარჯვებით დაბოლოვდესო.

ლენინის წინააღმდეგ

მინსკი. თიბათვის 14. ოთხ ბატალიონმა და სადივიზიო კომიტეტმა მიიღეს რეზოლუცია, რომლითაც ლენინს პროტესტს უცხადებენ და მოითხოვენ, რომ მას არ მისცენ მინსკში მისვლის ნება და მომქმედ ჯარის რაიონებში ცხოვრება აუკრძალონ. კრება მოითხოვს აგრეთვე რომ მინსკის დეპუტატთა საბჭოს თავმჯდომარე რომელიც ამ ჟამად სრულიად რუსეთის დეპუტატთა ყრილობაზეა, უკან აღარ დაუბრუნონ, რადგან თავის ბოლშევიკურ პოლიტიკით ჩვენგან ზაზღი დაიმსახურაო.

თავისუფლების ხესხი

ბარკოვი. თიბათვის 14. თავისუფლების ხესხის ყრილობამ მეორეთ ლენინ-ტროცკის ანარქიზმი ბოლო-ბოლოს ეროვნულ-ეროვნულ ბანეთზე მეტი ფული მოგვცა.

გლეხთა ყრილობის თხოვნა

ფეოდოსია. თიბათვის 14. გლეხთა ყრილობამ მიწად მოქმედების კომიტეტს თხოვნა წარუდგინა, რომლითაც დაუყონებლივ მოითხოვენ მათ დადგენილებების ცხოვრებაში დაუყონებლივ გატარებას.

მორაცევიჩის გადადგომა

პეტროგრადი. თიბათვის 14. გზათა მინისტრის ამხანაგი მორაცევიჩი, თავისივე თხოვნის მიხედვით, თანამდებობიდან დათხოვნილია. მის მაგიერ ინჟინერი ტახტამიშევი დაინიშნა.

ყაზახთა ყრილობა.

რეზოლუცია.

პეტროგრადი. თიბათვის 14. სრულიად რუსეთის ყაზახთა ყრილობამ ომის გამო შემდეგი რეზოლუცია მიიღო: „ყაზახთა დამფუძნებელი ყრილობა აღიარებს, რომ რუსეთში წესიერ ცხოვრების დამყარებისათვის ძალიან საჭიროა ზავის ჩამოგდება. ზავი მაშინ მოხდება, თუ იერიშებს დაუყოვნებლივ დავიწყებთ და მტერს მივაწვებით. სეპარატიული ზავი შეუძლებელია. ომი ბოლომდის უნდა მივიყვანოთ მოკავშირეებთან სრულის თანხმობით. ეს შეგვაძლებინებს გამარჯვებას მივახწიოთ, ზავი მაშინ ჩამოვარდება ერთა სრულ თვითგამორკვევის პრინციპზე, უკონტრიბუციოთ და უანექსიოთ. ყრილობა მიესალმება რუსეთის ყოველ საღ ძალას და ჯართა იმ ნაწილებს, რომლებსაც დისციპლინა არ დაურღვევიათ. მოუწოდებს რუსეთის მოქალაქეთ „თავისუფლების სესხს“ მხარი მისცენ და თავისი ქონება ომს შესწირონ. დეზერტირები და ისინი ვისაც თავის პროპაგანდით რუსეთში დეზორგანიზაცია შეაქვს ყრილობა სამშობლოს მოღალატეებად აცხადებს და დროებით მთავრობის ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებას, რომ ამისთანა ხალხთა საწინააღმდეგოდ ძლიერი საშუალებანია საჭირო.

სტუმრები

პეტროგრადი. თიბათვის 14. სრულიად რუსეთის ყაზახთა ყრილობაზე გამოცხადნენ: იტალეთის ელჩი კარტოლლი და ამერიკელთა—მოტტკრეი. მოკავშირეთა წარმომადგენლებს დიდის ავაციით შეეგებნენ. კარტოლლიმ თავის სიტყვაში აღნიშნა, თუ რა დიდი ღვაწლი მიუძღვის ყაზახობას რუსეთის ისტორიაში და იმედი გამოსთქვა, რომ ეხლა უფრო მეტ სიმხნევეს გამოიჩენენ რუსეთის სახსნელადო. მოტტკრეიმ განაცხადა, რომ ამერიკელებს არსებითა სძულთ ომი, მაგრამ, როს დარწმუნდნენ, რომ გერმანეთი ცივილიზაციის და დემოკრატიის მტერია, ისინიც გამოვიდნენ და აი ეხლა 99 პროც. ამერიკელებისა ომის მომხრეა. ამერიკელ ჯარში 11 მილიონამდე მოქალაქე ჩაეწერა. ომის საჭიროებისათვის 35 მილიონი დოლარია გადადებულიო. ამერიკა მარად თქვენთან იქნება—თუნდა კიდევ დიდხანს გაგრძელდეს ომიო, დაათავა სიტყვა მოტტეკრეიმ. ყრილობის თავმჯდომარე დუტოვმა სიხარული გამოსთქვა, რომ ხელოვნების, პოეზიისა და ძველ კულტურის შემნახველი იტალეთი და დემოკრატიული ამერიკა ჩვენ გერმანეთის წინააღმდეგ საბრძოლველად გვიერთდებაო.

დამფუძნებელი კრება

პეტროგრადი. თიბათვის 14. დამფუძნებელ კრების მომწვევ კომისიას თიბათვის 14-ს თავმჯდომარეობდა კოკოშკინი. მამ კომისიას განუცხადა, რომ დროებითი მთავრობა გთხოვთ, დღესვე გამოირკვეს საკითხი იმის შესახებ, თუ რამდენ ხანში შეიძლება დამფუძნებელ კრების მოწვევა, როდის შეუდგება იგი საქმესაო. საგანგებო კომისიას გესსენის თავმჯდომარეობით დავალეს სასწრაფოდ შესდგომოდა საკითხის განხილვას. კომისიამ მხოლოდ საქმის ტეხნიკური მხარე იქონია სახეში და დაადგინა, რომ დამფუძნებელ კრების არჩევნები მაშინ დაიწყება, როცა ადგილობრივი თვითმართველობანი მოეწყობაო. არჩევნების ასაჩქარებლად საარჩევნო სიების შედგენა შეიძლება აწ უკვე არსებულ თვითმართველობათა ორგანიზაციებს ჩაჰბარდეთ. კომისიამ გამოიანგარიშა, რომ არჩევნებს 60 დღე დასჭირდებაო. მიღებულია კომისიის ორი წინადადება: 1) საარჩევნო სეიმი შეადგინონ იმ ორგანიზაციებმა, რომელთაც საქალაქო და სასოფლო საარჩევნო სიები შეადგინეს და შემდეგ, შევსებით კი ადგილობრივი თვითმართველობანი შეავსებენ. 2) დამფუძნებელ კრების არჩევნები შეიძლება დაიწყოს ორი თვის მერე, მას შემდეგ, როცა ადგილობრივი თვითმართველო-

ბანი დემოკრატიულ პრინციპებზე მოეწყობა.

დამფუძნებელი კრების მოწვევის ვადა.

პეტროგრადი. თიბათვის 14. დამფუძნებელი კრების მოწვევის დღეთ ენკენისთვის 30 არის დანიშნული. დამფუძნებელ კრების არჩევნები მოხდება ენკენისთვის 17. არჩევნებს ხელმძღვანელობას გაუწევს საქალაქო და სასოფლო მართველობა. არჩევნები უნდა იყოს ფარული, თანასწორი და საყოველთაო.

ეროვნული საკითხი

უკრაინელ ჯარის ყრილობის დასრულება.

კიევი. თიბათვის 13, უკრაინელ ჯარის ყრილობა უნივერსალის წაკითხვით დასრულდა. გრუშევსკი ყრილობის წევრადის დადგენილებათა მხრის დასაბეჭდად მოუწოდებდა. ყრილობის დასასრულს, უკრაინელ ჯართა ცენტრალ რადის მთავარ კომიტეტის წევრებმა ბაგდან ხმელნიცკის სახელობის პოლკის პარადი ინახულეს. სოფიის მოედანზედ უნივერსალი გამოაქვეყნეს.

იურიდიულ საბჭოს აზრი უკრაინის შესახებ.

პეტროგრადი. თიბათვის 14. იურიდიულ საბჭომ, განიხილა რა უკრაინელთა ცენტრალ რადის წამოყენებული მოთხოვნილებანი, ის აზრი გამოსთქვა, რომ დროებით მთავრობას უკანაინის ავტონომიის საკითხების გადაწყვეტის ნება არა აქვს, ვინაიდან ეს საკითხი დამფუძნებელ კრების კომპეტენციას ეკვემდებარება. ამის გამო, როგორც უკრაინის საქმეთა, ასევე უკრაინის საოლქო კომისრების დანიშვნის საკითხებიც არ უნდა იყვნენ განხილულნიო. უკრაინელთა მიერ საერთაშორისო კონფერენციაზე მონაწილების სურვილის შესახებ საბჭო წინააღმდეგ წავიდა, ვინაიდან საერთაშორისო კონფერენციაზე მონაწილეობის მიღება მხოლოდ სახელმწიფოებს შეუძლიანთ და არა ერებსო. ჯარის ცალკე ნაწილების შედგენაც საბჭომ სამხედრო მინისტრის კომპეტენციის საქმედ იცნო. საშუალო სასწავლებლების უკრანიზაციის შესახებ საბჭომ განაცხადა, რომ ეს საკითხი მეტად რთულია, მით უმეტეს რომ მოსწავლეთა მეტი წილი უკრაინელთა ჩამომავლობისანი არ არიანო. საბჭომ სცნო, რომ არც საკითხი სხვა და სხვა თანამდებობის პირთა გადაყენებისა არ უნდა იყოს განსჯილიო. საბჭომ აგრეთვე ის აზრი გამოსთქვა, რომ საშუალებანი ნაციონალურ-კულტურულ საჭიროებათათვის ადგილობრივ თვითმმართველობის ორგანოებმა უნდა გამონახონ და არა სახელმწიფომო. რაც შეეხება საკითხს უკრაინელების უკანონდ გადასახლებისა იგი იურიდიულ საბჭომ თავის კომპეტენციის საქმედ არ ადვიარა.

ებრაელთ თანასწორ-უფლებიანობა

პეტროგრადი. თიბათვის 14. სეიმმა მიიღო ებრაელთა თანასწორ უფლებების კანონპროექტი.

რუსეთი და უცხოეთი

სინფეინერები

ლონდონი. თიბათვის 13. ჯორჯში სინფეინერები ქუჩებში თავს იყრიდენ. პოლიცია იძულებული იყო იარაღი ეხმარა. აგრეთვე გამოწვეულ იქმნა ჯარი. ბრძოლა დანებდა მაშინ, როცა ჯარმა მთავარი ქუჩები ხელთ იგდეს. მოკლულია ერთი, დაჭრილი 30. ამ ჟამად ქალაქში მშვიდობიანობაა.

აფეთქება პოლიტეხნიკუმის ლაბორატორიაში

კიევი. თიბათვის 13. პოლიტეხნიკუმის ლაბორატორიაში, სადაც სამხედრო შუშხუნებს ამზადებდენ, ალიუმინის მტვრის ანთებით აფეთქება მოხდა. სადგომი მთლად დაიწვა მანქანებით. მომუშავეთაგან 8-ს ცეცხლი მოედო. ერთი მათგანი უკვე გარდაიცვალა.

სეიმის ვადის გაგრძელების სურვილი

ჰელსინგფორსი. თიბათვის 14. სეიმი სთხოვს დროებით მთავრობას სეიმის სერიის ორი თვით გაგრძელებას. მომდინარე წლის სესიის ვადა, სეიმის დადგენილებით, თიბათვის 29 გადის.

მიწის საკითხი.

მინსკი. თიბათვის 14. საგრარო მოძრაობა და ძალით მიწის მითვისება თან და თან იცხრება. ექსცესები აღარ ყოფილა. საგრარო კომიტეტები ხშირად მოქმედებენ და მიწის საკითხებს ისინი სწყვეტენ.

ქალალდის სიძვირე და გაზეთების დაპატარავება.

პეტროგრადი. თიბათვის 14. ქალალდის ნაკლებობის გამო, დროებით მთავრობამ დაადგინა, რომ დილის გაზეთებმა 25-ზე და საღამოს 15 სვეტზედ მეტი არ უნდა ჰბეჭდონო. ამ დადგენილებას არ ემორჩილებიან მხოლოდ „ვესტნიკ ვრემენნაო პრავიტელსტვა“, „იზვესტია სოვ. რაბოჩ. ი სოლდ. დეპუტატოვ“ და ის გაზეთები რომლებიც ჯერ კიდევ ზემო მოხსენებული სვეტებიც არ იხეჭდება. დადგენილების დამრღვევნი ერთი წლის ციხით დაისჯებიან.

ვენიზელოსი ათინაში

ათინა. თიბათვის 12. დილით ვენიზელოსი ათინას ჩამოვიდა. იგი მეფეს ინახულებს. ვენიზელოსს კაბინეტის შედგენა დაევალება.

მეფე თანახმაა, რომ კაბინეთი ვენიზელოსმა შეადგინოს.

ათინა. თიბათვის 13. მორიგ საკითხად ვენიზელოსის კაბინეტის შედგენაა. მეფე ამაზე თანხმობას აცხადებს.

საფრანგეთ-ინგლისის ჯარი ათინაში

ათინა. თიბათვის 13. დღითი-დღე მოელიან, რომ ის ჯარი, რომელსაც თავის მოვალეობად ეროვნების დაცვა მიაჩნია, მსწრაფულ პელოპონესში გაიგზავნოს იმ მანიფესტაციის გამო, რომელიც გერმანეთისა და ყოფილ მეფის პატივსაცემად გამართეს სათადარიგო მეზღვაურებმა. რუსისა და ფრანგების ჯარი უკვე ათინაში გადმოსხდა. ფრანგის ჯარმა თესალიაში დიდძალი იარაღი ამოაჩინა.

არეულობა კირსანოვში

პეტროგრადი. თიბათვის 13. თურქესტანის პოლკები კერენსკის ატყობინებენ, რომ კირსანოვში დიდი არეულობაა. ჯარისკაცები მცხოვრებლებს არბევენ. ამიტომ თურქესტანის პოლკი ითხოვს, რომ კირსანოვის გარნიზონი ბრძოლის ალპარეზზე გაიგზავნოს.

მთავარეთის გენერალ-გუბერნატორი

ხტოკჰოლმი. თიბათვის 13. ვენიდან იტყობინებიან, რომ ყოფილი პრემიერი კლამ-მარტინიკი მთავარეთის გენერალ-გუბერნატორად დანიშნაო.

არეულობა ხივაში

ტაშკენტი. თიბათვის 10. (დადგენილებულია). არეულობა ხივაში ფართო ხასიათს ღებულობს. მრავალი ქალაქი დარბეული.

შაქრის წილის გადიდება.

პეტროგრადი. თიბათვის 14. სასურსათო მინისტრმა ჰბრძანა რკინის გზებზე მოსამსახურენი შაქრის დარიგებაში თავდაცვისათვის მომუშავეთ გაუთანასწორონ და თვეში სულზე ორი გირვანქა შაქარი აძლიონ.

ლოთობა და თავნებობა.

ბუეცკი. თიბათვის 14. სადგურ ბოლოგოეზე სპირტის კათხაში ორი დამხვრჩალი ჯარისკაცი იპოვნეს.

სოფლის ორი საზოგადოების გლეხებმა დეზერტირი მოჰკლეს.

მინისტრი გენდერსონი ლედნიცკიხთან

პეტროგრადი. თიბათვის 14. პოლონეთის საქმეების სალიკვიდაციო კომისიის თავმჯდომარე ლედნიცკიმ დიდის პატივით მიიღო ინგლისელთა მინისტრი გენდერსონი. ლედნიცკიმ მისალმებით სიტყვაში აღნიშნა, რომ პოლონელებს არა ჰსურთ ზავის შეკვრა მანამდის, ვიდრე ცხოვრებაში საერთო თავისუფლების ლოზუნგი არ იქმნება განხორციელებულიო. გენდერსონმა უპასუხა, რომ პოლონეთის ბედს ინგლისი აქამდისაც მეტი ყურადღებით ეპყრობოდა და გამარჯვებისას უფრო მეტს ყურადღებას მიაქცევსო.

„ფოლსკრეხტი“ გრიმმს ჰკიცხავს

ციურიხი. თიბათვის 13. გაზ. „ფოლსკრეხტი“, ცომმერველდელთა ორგანო, ჰკიცხავს გრიმმის მოქმედებას და ამასთან ამტკიცებს, რომ სეპარატიული ზავი მხოლოდ გერმანელ იმპერიალისტების პოზიციას გაამაგრებდაო.

ესპანეთი არეულობის წინ

მადრიდი. თიბათვის 13. მინისტრთა საბჭოს ოფიციალ ცნობაში აღნიშნულია, რომ მრავალ პროვინციაში ხალხს სახელმწიფო არეულობისთვის მოუწოდებენ. მრავალი გაზეთი მთავრობის წინააღმდეგ ცხარე წერილებს ათავსებს. ამიტომ რედაქტორები დაბარებულ იქმნენ სამინისტროში. მათ გაუცხადეს, რომ დღეიდან შემოღებულ იქნება წინასწარი ცენზურა. ამას გარდა აკრძალულია გაზეთის ფურცლებზე ცნობების მოთავსება ჯარის გადაჯგუფების შესახებ და სხვ., რომელნიც ეხება ესპანეთის დამოკიდებულებას მსოფლიო ომთან.

მოხალვალი.

პეტროგრადი. თიბათვის 13. ხარჯთ-ამკრებ ინსპექტორების ცნობით 77 მაზრაში პურის მოსავალი საშუალოზედ დაბალია, 8 მაზრაში—საშუალო, 29-ში მეტად ნაკლები. 221-ში საკმაო და 57-ში კარგი.

ებრაელთა დევნა და დესპანთა თხოვნა.

ლონდონი. თიბათვის 13. პალესტინაში ებრაელთა დევნა მათი იაფფიდან გაძევებით დამთავრდა. ინგლისის, საფრანგეთის, რუსეთი და იტალეთის დესპანებმა ჰააგაში ჰოლანდიის მინისტრს ერთხმად სთხოვეს, რომ ოსმალეთში მყოფ ჰოლანდიის დესპანს შეესაფერი ზომები მიიღებინონ დევნის შესაწყვეტად.

ნამეფარის ოჯახის წევრების გადასახადი.

პეტროგრადი. თიბათვის 13. დროებით მთავრობამ დაადგინა, რომ ნამეფარის სახლის წევრებს გადასახადის ფურცლები დაუგზავნოს, ვინაიდან ისინიც მოვალენი არიან იხადონ სახელმწიფო გადასახადი.

ტომას განცხადება.

პარიზი. თიბათვის 11. ალბერტ ტომამ განაცხადა, რომ იგი მეტად კმაყოფილი დაბრუნდა რუსეთიდან, ვინაიდან ის დროებით მთავრობის და დეპუტატთა საბჭოს ორ-მმართველობის მაგიერ კოალიციონურ სამინისტროს დიდი ავტორიტეტი მოუპოვებია. ჯარი მთავრობის მადლიერია. დღითი დღე ღრმად ჰგრძნობენ სამშობლოს დაცვის საჭიროებას, რაც შეტევის დაწყობის იმედებს გვიღვიძებსო. დასასრულ ტომამ განაცხადა, რომ ტყუილია ჩვენში ასე გავრცელებული ის ხმები, რომ რუსეთი სეპარატიულ ზავს მოითხოვსო.

უკრაინელი კომისრად

ვინნიცი. თიბათვის 13. პოდოლის გუბერნიის კომისრად უკრაინელია არჩეული.

ქრონიკა

კავკასია

ღონისძიებანი დეზერტირების წინააღმდეგ. კავკასიის მხედრობის საოლქო საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტს თათბირი ჰქონდა დეზერტირობის მოსპობის შესახებ. განხილულ იქმნა მრავალი ღონისძიებანი. ბოლოს საბჭომ მოიწონა მარტიანოვის პროექტი, რომელიც იმაში მდგომარეობს, რომ მოეწყოს მფრინავი რაზმები, რომელნიც ადგილობრივ დაწესებულებებთან შეთანხმებით იმოქმედებს და საცა კი შესაძლებელი იქნება, ძებნას დაუწყებს დეზერტირებს. რაზმები, სხვათა შორის, თვალ-ყურს ადევნებენ რკინის გზებით მოგზაურთ და სხვაგან და საღვეო პირებს მათი ვინაობის გარეთებს გაუსინჯავენ.

კოოპერატორთა ყრილობა. თიბათვის 15-ს თბილისში დაიწყო ამიერ კავკასიის კოოპერატივთა დელეგატების ყრილობა. მოელოდნენ 800-მდე დელეგატს, მაგრამ გამოცხადდა 100-მდე კაცი, მომეტებულ ნაწილად, თბილისისა და ქუთაისის გუბერნიებიდან. კრებამ მოისმინა რამდენიმე მისასალმებელი დეპეშა, ერევნის გუბერნიიდან მოსული. არჩეულ იქმნა 5 კაცისაგან შემდგარი პრეზიდიუმი, რომლის თავმჯდომარეა ნ. ელიავა და მის ამხანაგებად კ. კანდელაკი და ე. დარჩია. არჩეულ იქმნა აგრეთვე 4 კაცისაგან შემდგარი სეკრეტარიატი. კრება შეუდგა ინსტრუქციის პროექტის მუხლობრივ განხილვას. კრება რამდენიმე დღეს გასტანს.

დეპეშათა სააგენტოს გაუმჯობესებისათვის. დროებით მთავრობის ამ წლის აპრილის 27-ის დადგენილებით ბეჭდვითი საქმის მთავარ სამმართველოს საგანგებო კომისიას დაეკალა პეტრ. დეპ. სააგ. გამგებლობა და მისი გაუმჯობესება. ამ მიზნის მისაღწევად კომისია სთხოვს სხვა და სხვა რედაქციებს რაც შეიძლება მალე აცნობონ, თუ რომელ ცვლილების შეტანა უფრო საჭიროა სააგენტოს საქმეთა გასაუმჯობესებლად. ხელს აწერს საგანგებო კომისიის თავმჯდომარის მაგიერი გესსენი.

საქართველო

მ. როძიანკოს დეპეშა. ბაქოს ქართველთა ყრილობის თავმჯდომარემ ინჟენერმა ი. დადიანმა, კრების მინდობილობით, მისასალმებელი დეპეშა გაუგზავნა სახელმწიფო სათათბიროს დროებითი კომიტეტის თავმჯდომარეს მ. როძიანკოს. მისალმების პასუხად შემდეგი დეპეშა მოვიდა როძიანკოსაგან: „ყრილობის თავმჯდომარეს, საქართველოს მოქალაქეს ინჟენერ დადიანს, სამშობლო საქართველოს მოქალაქეთათვის. თქვენი მოსასალმებელ დეპეშის გამო სახელმწიფო სათათბიროს აღმასრულებელ კომიტეტის სახელით გეუწყოთ მადლობას გიძღვნიო“.

თბილ. გუბერნიის მედავითნეთა ყრილობა. თიბათვის 26, თბილისში კუკიის წმ. ნიკოლოზის სამრევლო სკოლის შენობაში, ს ღამოს 7 საათზე, მოხდება ყრილობა მაზრების დიაკონთა და მედავითნეთა ორგანიზაციების წარმომადგენელთა. წარმომადგენლებს საჭიროების მიხედვით აირჩევენ.

ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარმა გამგეობამ 1000 მანეთი გადასდვა ომისაგან დაზარალებულ სვანებისათვის, აგრეთვე გამგეობამ 100 მანეთი მისცა ქართველ სტუდენტთა ყრილობის მომწყობ ბიუროს ხარჯების გასაძღოლად.

თბილისი.

თბილისის ქართულ ეკლესიების დაბალ მოსამსახურენი („პონომარები“) თიბათვის 13-ს თბილისის ქართულ ეკლესიების დიაკონთა და მედავითნეთა ორგანიზაციას შეუერთდნენ, ამავე დღეს მათ იქონიეს მსჯელობა თავიანთ ნივთიერი მდგომარეობის მოგვარების შესახებ და შემდეგი გარემოებანი გაითვალისწინეს. 1) არსებული მომენტის აუტანელი პირობები, 2) მცირე ჯამაგირები ეკლესიებიდან, რომლებიც ვერ აკმაყოფილებენ მათს უმთავრეს მოთხოვნილებებს, 3) ის, რომ მათს გარდა, ყველა დარგის მოსამსახურეთ მოაგვარეს თავიანთი ეკონომიური მდგომარეობა. ყველა ამის მიხედვით დაადგინეს: იმ ეკლესიებში, სადაც მოსამსახურეებს ჯამაგირის გარდა მრევლიდანაც აქვთ რაიმე შემოსავალი, ჯამაგირი მოემატოთ ოთხ თუმნამდინ. ოთახი თავის სამზარეულოთი, შეშა და ნავთი ეკლესიისა უნდა იყოს. ხოლო იმ ეკლესიების მოსამსახურეთ, სადაც მათ შემოსავლისა სხვა წყარო არა აქვთ, ჯამაგირად დაენიშნოთ ექვსი თუმანი იმავე პირობებით. ეს მოთხოვნილება გამოეცხადოს თბილისის ყველა ეკლესიების სამზრუნველოებს და კრებულთ.

უანბების კავშირი. თბილისში დაარსდი მეყასბეების კავშირი. მიზანი კავშირისა: მოსპობა მალულად საქონლის ხოცვისა; მოსპობა ერთმანეთ შორის კონკურენციისა საქონლის ყიდვა-გაყიდვის დროს; განაწილება ურთიერთ შორის ნასყიდ დასაკლავ საქონლისა და სხ. თიბათვის 13-ს კავშირის წევრებს დამფუძნებელი კრება ჰქონდათ, რომელმაც წესდების პროექტი დაამტკიცი და გამგეობა აირჩია.

თავის მოკვლა. თიბათვის 13-ს მიხეილის ქუჩაზე, სახ. 146, პრაპორშიკმა ვ. მიზნიკოვმა რევოლვერით თავი მოიკლა.

მასწავლებელთა თავისუფალი ადგილები. თბ. ვაჟთა ქართულ გიმნაზიაში თავისუფალია რუსული და გერმანული ენების შტატის მასწავლებლის ალაგი, ფრანგული ენის გაკვეთილები და კლასის დამრიგებლის თანაშემწის ალაგი.

მრევლის კრება. კვირას თიბათვის 18-ს წირვის შემდეგ, 12 საათზე საეკლესიო სკოლაში დანიშნულია კუკიის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის მრევლთა განმეორებითი კრება განურჩევლად სქესისა. საგნები კრების მსჯელობისა: ახალი სამრევლო საბჭოს დაარსება და მისი წევრების არჩევა, ახალი მნათის არჩევა და სხვა.

მთავარ-ანგელოზის ავლაბრის ეკლესიაში. ეპ. გრიგოლის განკარგულებით გადაყენებულ იქმნა ამ ეკლესიის წინამძღვარი დეკ. დავით იაშვილი და მის ადგილას დანიშნულია ქართულის არ მცოდნე მღვდელი. ქართველი მრევლი უკმაყოფილოა და აღელვებული. რუსის მრევლს გადაუწყვეტია იაშვილი ეკლესიაში არ შეუშვას.

შაქრის მოლოდინში. თბილისის გუბერნიის სასურსათო კომიტეტი 30 ვაგონ შაქარს მოელის რუსეთიდან ზღვით. მაგრამ რადგან შავ ზღვაში ისევ გამოჩნდა „გებენი“, კომიტეტს ეშინიან,—ვაი თუ ამ გარემოებამ ხელი შეუშალოს შაქრის დროზე მოსვლასო.

ტიგრან ნაზარიანის ლავაშები. ტიგრან ნაზარიანის გადმოხვეწილთათვის თავშესაფარში არის თორნე, რომელშიაც თოვლივით თეთრი ლავაშები ცხვებოდა. ქალაქის მილიციამ ეშვი აიღო, რომ ასეთ თეთრ პურს გადმოხვეწილებს არ აჭმევენ, ლავაშებს უთუოდ მდიდარ ოჯახებს ურიგებენ და ამის გამო ლავაშების გამოცხობა აკრძალა.

სურსათი. თიბათვის 16-ს ქალაქის სასურსათო კომიტეტს მოუვიდა ფქვილი 4 ვაგ. და 1 ვაგ. ხორბალი.

ქართველ სტუდენტთა ყრილობისათვის დღეს, თიბათვის 17-ს საღამოს 5 საათზე დანიშნულია ქართველ სტუდენტთა, კურსის ქალთა და აბიტურიენთა საერთო კრება. კრების მიზანია მომავალ ქართვ. სტუდენტთა და კურსის ქალთა კონფერენციის დელეგატების ამორჩევა. ამოირჩევენ მხოლოდ ისინი, ვისაც არ მიუღია მონაწილეობა დელეგატების არჩევაში. ბინა ოლღის ქუჩა № 52.

ფურნეების გამრავლება. ქალაქის სასურსათო კომიტეტი ცდილობს ფურნეების გამრავლებას თბილისში. გადაწყვეტილია ამ თვით 2 ფურნე გაიხსნას მე-10 სასურსათო უბანში. აგრეთვე „პოლიციის კოოპერატივი“ გახსნის თითო ფურნეს ჩერქეზიშვილის ქუჩაზე და კარკისა და მახელის ქუჩის შესახვევში.

პროვინცია.

ქურდების დახოცა. თელავიდან ჩვენი კორესპონდენტი დეპეშით გვატყობინებს, რომ სოფელ ენისელში საზოგადოებას სამი გამოჩენილი ქურდი დაუხვრეტია.

კაკი წერეთლის სახელობის სამკითხველო. სადგ. შორაპნის რკინის გზის მოსამსახურეთ და ადგილობრივ საზოგადოების მცხოვრებლებმა შორაპანში წიგნთ-საცავ-სამკითხველოს დასაარსებლად მოწვეულ კრებაზე დაადგინეს მიბლიოთეკა კაკი წერეთლის სახელობაზე გაიხსნას.

წარმოდგენა თელავში. თიბათვის 11-ს თბ. დროებითი დასის სუფლიორის ბ. ბეგლარიძის მიერ „ედემის ბაღში“ ქართული წარმოდგენა გაიმართა. წარმოადგინეს: „შაწანწალა სამოთხეში“. დასასრულ იმღერეს კუპლეტები „ვაი-ვუის“ ხმაზე სამთ. ბ. ბეგლარიძემ, კ. ონიკაშვილმა და ვ. კაკაბაძემ, საერთოდ წარმოდგენამ მწყობრად ჩაიარა, ხოლო სცენის მოუწყობლობა ხელს ცოტა ვერ უწყობდა.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის გამგეობა

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის დამფუძნებელმა ყრილობამ აირჩია **მთავარ კომიტეტში** შემდეგი პირნი: ალ. ასათიანი, დავ. ვაჩნაძე, გრიგ. ვეშაპელი, რევ. გაბაშვილი, გიორ. გვაზავა, გიორ. გორდეზიანი, გიორ. ჟურული, რაფ. ინგილო, სპირ. კედია, იოს. მაჭავარიანი, არ. სონღულაშვილი, შალ. ტატიშვილი, სანდ. შანშიაშვილი, შალ. ქარუმიძე, გერ. ქიქოძე. მთავარ კომიტეტში შეგლენ აგრეთვე პროვინციის კომიტეტთა დელეგატები და თვით კომიტეტის კოოპტაციით მოწვეულნი პირნი.

მთავარმა კომიტეტმა აირჩია შემდეგი **პრეზიდიუმი:** თავმჯდომარეთ—სპირიდონ კედია, თავმჯომარის ამხანაგებათ: გიორგი გვაზავა, იოსებ მაჭავარიანი და გრიგოლ ვეშაპელი, მდივნათ—შალვა ტატიშვილი და მოლარეთ—ილოდიონ სონღულაშვილი.

პარტიული ორგანოს, გაზეთ „საქართველოს“ **რედაქტორად** არჩეულ იქმნა ხელ ახლად გრიგოლ ვეშაპელი.

გლეხთა ყრილობა

თბილისში თიბათვის 19 სთვის კავკასიის ყველა კუთხიდან მოწვეულია გლეხთა დეპუტატების ყრილობა.

ყრილობისათვის გლეხებმა დელეგატებმა შემდეგის წესით უნდა ამოირჩიონ: თითო ის საზოგადოება რომლის მცხოვრებთა რიცხვი 5000 ანდა 1000 კომლია, ერთს დელეგატს ირჩევს. ის საზოგადოებები, რომლის მცხოვრებთა რიცხვი ამ რიცხვს აღემატება, ორ დეპუტატს ირჩევს.

კრება განიხილავს შემდეგ საკითხებს:

1) დამოკიდებულება დროებით მთავრობასთან.

2) დამოკიდებულება ომთან.

3) საკითხი დამფუძნებელ კრებამდის ცენტრალ მთავრობის და ადგილობრივ მმართველობების (გუბერნიებში, მაზრებში და სხვა) მოწყობა.

4) ერობის და ადგილობრივ ორგანოთა თვითმართველობა და ამ ორგანოებში გლეხთა მონაწილეობა.

5) გამოკვებისა და სათესლეს შეძენა.

6) სახალხო განათლებას, დედა-ენაზე სწავლება და წიგნების და გაზეთების საქმე.

7) საეკლესიო დახმარება.

8) გზების და მიმოსვლის საქმე.

9) მორწყვა და წყლის კანონი.

10) გადასახადები და ხარჯები.

11) ადგილობრივი და ცენტრალი სამმართველო.

12) სასამართლოებში საქმეების დედა-ენაზე წარმოება.

13) გლეხთა ორგანიზაცია, გლეხთა დეპუტატების საბჭოები, გლეხთა დეპუტატების აღმასრულებელი კომიტეტები და მათი მიზნები. სხვა დემოკრატიულ ორგანიზაციებთან გაერთიანება და გლეხთა დეპუტატების საბჭოს ოლქის ცენტრალი კომიტეტი.

14) საკითხი დამფუძნებელ კრებისა, რომელიც რუსეთში იქმნება მოწვეული, წესიერების და იმ სახელმწიფოების დასამყარებლად, რომელნიც გლეხთა სურვილებს დაკმაყოფილებს. დემოკრატიული რესპუბლიკა ცენტრალ კანონმდებლობის ერთ პალატიან სისტემით, რომელიც ამორჩეული იქნება საერთო, პირდაპირის, თანაბრის და ფარულ კენჭის ყრის მიხედვით, თავისუფლება სიტყვის, პირონების, ბეჭდის, ყრილობების, გაფიცვების, ენის, ეროვნულ თვითგამორკვევის, სინდისის, (სარწმუნოების) მიმოსვლის, გაუქმება პასპორტების.

15) მიწის საკითხი, იმ მიწის კანონების, რომლებიც უფრო ხელსაყრელი არიან გლეხთათვის. იმ წესებისა, რომლებიც მიწას მტკიცედ ისაკუთრებენ მის მომუშავე გლეხები. იმ ზომების, რომლებიც დამფუძნებელ კრებამდის მიწის მომუშავეთა მდგომარეობას აუმჯობესებს.

იოსებ ხახანაშვილის მოხსენებაზე

(დამსწრის შთაბეჭდილებანი)

ივნისის 14 რიცხვი წაუშლელი დარჩება ჩემს ხსოვნაში. თბილისის ქართველ თავად-აზნაურობის დეპუტატთა საკრებულო დარბაზი სავსე იყო „საისტორიო საზოგადოების“ წევრებითა და დამსწრე გარეშე საზოგადოებით. ყველას სახეზე ცნობისმოყვარეობის ღიმილი უქროდა: ამ დღეს მოხსენება უნდა წაეკითხა ბ-ნს იოსებ ხახანაშვილი ისრაელ ქართველების შესახებ, შემდეგი სათაურით: **„ისრაელ ქართველთა ისტორიული, ანთროპოლოგიური და ეთნოგრაფიული მიმოხილვა“.**

საღამოს ცხრის ნახევარი იქნებოდა, როცა თავმჯდომარემ გახსნა კრება და დამსწრენი სმენად გადავიქეცით. ახალგაზდა, მოხდენილმა, სუფთად და კოხტად, ევროპიულად გამოწყობილმა, ინტელიგენტმა ისრაელმა—ქართველმა წმინდა ქართულის ენით (ცოტაოდნად იმერულის კილოთი) იწყო თავისი მოხსენება. იგი პირველად შეეხო ისრაელ-ქართველებს ისტორიულის მხრით და მრავალის საბუთითა და მოსაზრებით მტკიცე ჰყო შემდეგი დებულება: ბევრად ადრე ქრისტეს დაბადებამდე პალესტინიდან საქართველოში გადმოსახლდა ერთი ნაწილი დევნულის ებრაელებისა, რომელთაც აქ ჰპოვეს მეზობლური შეხვედრა და ტკბილი მასპინძლობა; რამოდენისამე თაობის შემდეგ ეს ებრაელები იმდენად დაუახლოვდენ ადგილობრივ მკვიდრთ და მათ შორისაც იმდენი მიმდევარი გაიჩინეს, რომ ბოლოს სრულიად დაჰკარგეს თავისი ენა, ზნე-ჩვეულება, ეროვნული მუკარებლობის ინსტინქტი, შეითვისეს ქართველთა ენა, ზნე-ჩვეულება, მათი პსიხიკა (გარდა სარწმუნოებისა) და იქცენ ნამდვილ ქართველებად. ერთი სიტყვით, ისტორია გვეუბნება, რომ დღევანდელს ისრაელ-ქართველებს ორგვარი ჩამომავლობა აქვთ: ერთი მხრით იგინი არიან იმ ებრაელთა ჩამომავალნი, რომელნიც ქრისტეს წინ საქართველოში გადმოსახლდენ, მეორე მხრით—იმ ქართველებისა, რომელთაც მოსულ ებრაელთაგან მიღეს მოსეს სარწმუნოება; მაგრამ ეს ორი ელემენტი ისეა შედუღებული დღევანდელ ისრაელ-ქართველში, რომ ეროვნულად იგია მხოლოდ ქართველი და არა სხვა ვინმე.

ამასვე გვიმტკიცებს ისრაელ-ქართველთა ანთროპოლოგიური შესწავლაც. ჩვენი თანამემამულის ალ. ჯავახიშვილისა და ზოგიერთ ევროპელ მეცნიერთა გამოკვლევით დღეს ურყეველად დამტკიცებულია რომ, როგორც თავის ქალის მოყვანილობა, ისე თვალებისა, თმისა და კანის ფერი ისრაელ-ქართველებს აქვთ სწორედ ისეთი როგორიც დანარჩენ ქართველობას. ამ მხრით ისრაელ და არა ისრაელ ქართველთა შორის არავითარი განსხვავება არ არის. ნამდვილი ებრაელები კი დიდად განსხვავდებიან, როგორც ქართველებისაგან, ისე ისრაელ-ქართველებისაგანაც.

დასასრულ მომხსენებელმა წარმოადგინა ისრაელ-ქართველთა ეთნოგრაფიული მიმოხილვა და მრავალი ფაქტით ცხად ჰყო შემდეგი დებულებანი: დედაენა დღევანდელის ისრაელ-ქართველისა არის მხოლოდ ქართული, რომელიც მას, ზოგიერთ შემთხვევაში, შესაძლოა უკეთესადაც ჰქონდეს დაცული, ვინემ დანარჩენ ქართველობას; ებრაული ენისა კი ისრაელ-ქართველს არაფერი გაეგება. ოჯახის მოწყობილება, სამეურნეო იარაღები და წესი, აგრეთვე ზნე-ჩვეულებაც ისრაელ-ქართველისა იგეთივეა, როგორიც დანარჩენის ქართველებისა. ამ მხრით მათში ებრაული აღარაფერი მოიპოვება, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ სარწმუნოებასა და მასთან შეკავშირებულს ზოგიერთ წეს-ჩვეულებას, მაგრამ ამ მხრითაც ისრაელი-ქართველები დიდად განსხვავდებიან არაქართველ (მაგალითად რუსის) ისრაელებისაგან. თვით მასსიური ჰსიხიკაც ისრაელი-ქართველებისა ისეთია, რომ იგინი უფრო მეტს სულიერ ნათესაობასა და ერთობას ჰგრძნობენ დანარჩენ ქართველებთან, ვინემ ებრაელებთან. ეს ჰსიხიური ანტაგონიზმი ქართველ და არაქართველ ისრაელთა შორის ამიერკავკასიაში იმდენად ძლიერია, რომ თვით სარწმუნოების ერთობაც ვერა სპობს მას: პირიქით, საკმაოა რომელსამე ქალაქში გაჩნდეს თუნდა ოცი-ოცდაათიოდე ისრაელი-ქართველი ებრაელთა შორის, რომ უკვე იწყება სარწმუნოებრივს ნიადაგზე გამოთიშვა და ცალკე სინაგოგის დაარსება; ამგვარადვე ვერც ებრაელები ეწყობიან ისრაელ ქართველებს, მაგალითად რუსის ებრაელები. ამ უკანასკნელთათვის ისრაელ-ქართველს განსაკუთრებული ზედმეტი სახელიც კი გამოუგონია, რასაკვირველია დასაცინად, სახელდობრ მათ იგი ეძახის: „ბეიტეს ურიას“. ამას ხედავს აქ მცხოვრები არაქართველი ისრაელიც (მაგალ. რუსის ებრაელი) და სამაგიერო მტრული ჰსიხიკით უპასუხებს ისრაელ ქართველობას.

სამაგიეროდ სულ სხვაგვარია ქრისტიან ქართველთა განწყობილება ისრაელ-ქართველთადმი. საქართველო ერთადერთი ქვეყანაა, სადაც მოსეს სარწმუნოების მიმდევართ ისეთივე მოქალაქობრივი და პოლიტიკური უფლებები ჰქონდათ მინიჭებული როგორც დანარჩენ ქართველობას; დღესაც საქართველო ერთად-ერთი კუთხეა, სადაც ადგილობრივი მკვიდრი არავითარს მტრულ განწყობილებას არა ჰგრძნობს მკვიდრ ისრაელებისადმი. მოიხსენებლის აზრით ასეთი განწყობილება ქართველების ხრით მარტო ამ უკანასკნელთა გულკეთილობით არ აიხსნება (მოიგონეთ თუნდ დღევანდელ ქართველთა განწყობილება ჩარჩავაარ სომეხთადმი),- ამის ერთერთი მიზეზი უფრო ღრმად უნდა ვეძებოთ, სახელდობრ ეს არის ისრაელ-ქართველთა ეროვნული და სისხლითი ნათესაობა დანარჩენ ქართველებთან.

ამას კარგად ხედავენ რუსეთიდან მოსული ინტელიგენტი ებრაელები და სცდილობენ ისრაელ-ქართველთა და დანარჩენ ქართველთა შორის გათიშვა შეიტანონ. ამ საქმეში მათ თვით ისრაელ-ქართველთა შორისაც გაჩენილ მიმდევარი. ეს გახლავსთ მღვდელი ბაბაზაშვილი, რომელმაც განათლება რუსეთში მიიღო და ყვარიც ბაბაზოვად გადააკეთა. დღეს იგი დადის და ქადაგებს არწმუნებს: ისრაელი-ქართველები ქართველები კი არ არიან, არამედ ებრაელები არიან და უკანასკნელებთან უნდა გვექნეს ეროვნული ერთობაო. ამავე აზრს ემსახურებიან რუსეთელი სიონისტებიც და ბუნდისტები. როგორც სჩანს, ამ მუშაობას თბილისში უკვე გამოუღია ნაყოფი და, თუ ქართველობა საქმეს დროზეთ არ მიეშველა, შესაძლოა მცირე ხნის შემდეგ გვიანღა იყოსო.

ასე დაათავა თავისი შინაარსიანი და მრავალის მხრით საგულისხმო მოხსენება პატივცემულმა მოხსენებელმა.

მოხსენების შემდეგ გაიმართა აზრთა გაზიარება და საუბარი, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღეს:ბ-ნმა მიხეილ ხახანაშვილმა, ე. თაყაიშვილმა, ივ. რატიშვილმა, დავ. კარიჭაშვილმა, ილია ჭყონიამ და ს. გორგაძემ. ყველა მოსაუბრე თანაგრძნობით შეეხო ახალგაზდა მომხსენებლის მთავარ დებულებებს და უსურვა მის აზრებს ფართოდ გავრცელება როგორც ქართველ საზოგადოებაში, ისე თვით ისრაელ ქართველთა შორის.

დასასრულ, მოვალედ ვრაცხ ჩემს თავს გულითადი მადლობა შევსწიროთ პატივცემულს მომხსენებელს იმ ტკბილი წუთებისათვის, რომელნიც განმაცდევინა მისმა შინაარსიანმა, საუცხოოდ დასაბუთებულმა და თან ღრმა პატიოსანშვილურის გრძნობით გაცხოველებულმა მოხსენებამ. ვიჯექი კრებაში და მომხსენებლის ყოველი დებულება, ყოველი სიტყვა ღრმად სწვდებოდა მთელს ჩემს არსებას. თავს ისე ვგრძნობდი, თითქოს ჩემ წინ გადაშლილი იყო თვალუწვდენელი აბობოქრებული ოკეანე და მის შუა გულში ერთ განმარტოებულ პატარა კუნძულზე თავშეფარებული იყო პაწაწინა ერი, რომლის ერთ ნაწილს მძლავრად გაუტყლაშუნა აბობოქრებული ოკეანის მშფოთარე ტალღამ, შეაკრთო იგი და თავის უფსკრულისკენ მიიზიდა. შემკრთალმა ნაწილმა ღრმად ამოიკვნესა და ხელი საშვილად ერის დანარჩენი ნაწილისკენ გაიწოდა. ნუ თუ ამ უკანასკნელში გამოჩნდება ისეთი ვინმე, რომ განწირულს მოძმეს ხელი არ გაუწოდოს და დაღუპვისაგან არ დაიხსნას?! ნუთუ ღელეს, როცა მთელი კაცობრიობა ეროვნებათა თვითგამორკვევაზე ლაპარაკობს, ქართველი ერი ვისმე ნებას მისცემს მის ეროვნულ სხეულს ერთი მისი განუყრელი, სისხლით, ენით, ისტორიით და ზნეჩვეულებით შეკავშირებული, ნაწილი მოსწყვიტოს და სხვების საჯიჯგნად გახადოს?! არა და არა! ქართველი ერი ასეთს მიუტევებელს დანაშაულს არ ჩაიდენს და ვერც არავის ნებას მისცემს ჩვენს მიწა-წყალზე, ჩვენსავე ღვიძლ-მოძმე ქართველთა შორის რაგმე სახის აგრესიული პოლიტიკა აწარმოვოს! ეს კარგად უნდა დაიხსოვნონ რუსეთიდან შემოჭრილმა სიონისტებმა, ბუნდისტებმა და სხვა ჯურის პოლიტიკურმა მოღვაწეებმა: ჩვენ—ქართველები სხვას არაფერს ვართმევთ, მაგრამ, ნურაფერს უკაცრავად, თუ ჩვენსასაც არავის დავუთმობთ.

ხ. გორგაძე.

მცირე შენიშვნა

საინგილოს საკითხს ჩვენი ავტონომიური საქმისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს. ამიტომაც ჩვენს გაზეთში იბეჭდებოდა და დაიბეჭდება ჭრელი წერილები მისს შესახებ. დაიბეჭდა სხვათა შორის პატივცემულის მ. ჯანაშვილის წერილიც, რომელიც ვარაუდათ ამბობდა, რომ საინგილოს მცხოვრებნი ინგილოები, ქრისტიანები და მაჰმადიანები, 14,000-ზედ იქნებიან. ბ ნი მ. ჯანაშვილი ჩვენი ქვეყნის ისტორიკოსი და ეთნოგრაფია, ხოლო ი. 20 წელიწადია რაც საინგილოში არ ყოფილა, იქაურ სტატისტიკას არ გასცნობია და ამ კუთხის ეკონომიური მდგომარეობა ბოლონდელი 20 წლის არ შეუსწავლია.

ამიტომაც მის მიერ ნაჩვენები რიცხვი ინგილოთა მოსახლეობისა დიდათ შემცდარია. „Кавказское Слово“-მ სწორეთ ამ წერილს მიაქცია ყურადღება, რომ გამოეცხადებინა ინგილოთა რიცხვი 14 ათასი და ისიც დამატებით „არა უმეტესისა“.

ჩვენს წერილში, რომელიც დაისტამბა „საქართველოს“ 120 და 122 №№-ში ნათქვამი იყო, რომ ინგილოების რიცხვი არის 17,000 სული ხოლო კომლეულად 3256.*)

ეს ცნობები ამოღებულია 1913—1914 წლების ხარჯთგასაწერ სიებიდან, რომლებსაც განაჩენებით ამოწმებენ სოფლის ყრილობები და მაშასადამე უფრო დასაბუთებულია და უტყუარი ვიდრე პატივცემული მ. ჯანაშვილის ვარაუდათ მოყვანილი ცნობა.

ილია ჭყონია.

ქალაქი რიზე

სოფელ ათინიდან მეოცდახუთე ვერსზე მოზრდილი სოფელია მაფავრი. გაშენებულია ზღვის პირზე ვაკე ადგილზე. დუქან-ბაზრით არის მშვენიერი ჯამე. ფორთოხალი ბლომათ არის, უმეტესი ნაწილი მცხოვრებლებისა მეფაფლეობას მისდევენ. აქ სცხოვრობენ ქართულად მოლაპარაკე ლაზები. აქედან რიზემდის ოცდა ერთი ვერსია. მის მისავალში სოფელი ხალდაია. გზატკეცილი შიგ რიზეში შედის და სახელად ლიახოვის ქუჩა ეწოდება. ეს ქუჩა კარგა გძელია, მისდევს ზღვის ნაპირას და აქეთ იქით სავაჭრო დუქნებია. ქუჩები თითქმის ყველგან დიდი ვიწროებია. ზოგან ისე ვიწროდება, რომ სიგანე ორ არშინამდე აქვს, მეტადრე აღმართზე მიმავალი ქუჩები. მოკირწყლულია კუბიკ ქვებით და რაც გინდა იწვიმოს ტალახს ვერა ჰნახავთ, არის რამოდენიმე სხვა ქუჩებიც მაგ. მოკლე მაგრამ განიერი ქუჩაა გენ. იუდენიჩისა, ამალლების ქუჩა, პეშკოვისა, (ყველაზე გრძელი მიდის სოფლებში). რომანოვისა და სხვა... ქალ. რიზე ძალიან კოხტა სანახავია. შენობები სულ ორ სართულიანია შიგა და შიგ სამიც, სულ თეთრი კირით შეთეთრებული. თითქმის ერთნაირ გეგმაშია აგებული: ფანჯრები ისე კი არ იღება როგორც ჩვენში, არამედ ზევით იწევა. მხოლოდ ეს არის რომ კედლები უმეტეს ფიცრებისა ან ბაღდადის და შეღებილი, იატაკი მარტო ერთი რიგი ფიცარი აგია ასე რომ ზამთარში სახლები საცხოვრებლად არ ვარგა. დიდი ზარალი მისცა წლევანდელმა ზამთარმა ამ მხარეს. მარტო რიზაში ორასი ათასზე მეტი ფორთოხალი წახდა. სულ დასძრა. ფორთოხალი თითქმის გზაფეხულამდე არის ხეზე. ეხლა-კი ერთსაც ვერა ნახავთ. ასე რომ აქვე გახდა თითო ორი შაური. აღარც კი იშოვება. წინეთ კი ასი 2-4 მანეთად იყიდებოდა. როგორც საზოგადოდ ოსმალეთში აქაც მშვენიერი თამბაქოა. უმეტეს ნაწილად მოაქვთ ტრაპიზონიდან, მაგრამ ძალიან გაძვირდა. გირვანქა 5—6 მანეთამდე ავიდა. ნიხრი დააწესეს 2 მანეთი და თუთუნიც ბაზარში გაჰქრა. ამბობენ აზრუმში კარგი ფასი აქვს და იქ ეზიდებიანო. რიზეს საცხოვრებლად აქებენ, რადგან ჰავა ბათომიდან მოყოლებული ტრაპიზონამდე აქ უფრო საუკეთესოა, წყაროს წყლები უხვადაა და ავადმყოფობა ნაკლებია. როცა სხვა ადგილებში, მაგალითად ტრაპიზონში, ოფაში და სხვაგან ციებ-ცხელება და სახადი მეხს ავლებს ხალხს. ერთი სიტყვით სანოვაგის მხრით რომ მოგვარდეს, ნამდვილი სააგარაკო საცხოვრებელი ალაგია.

ქართულად მოლაპარაკე თურქები აქაც არიან. მაგალ. აქაური ქალაქის მმართველობის ხაზინადარი საუცხოოდ ლაპარაკობს ქართულად. აქაურ მოსულ ქართველებთან საუცხოო განწყობილება აქვთ. სომხებს აქ ვერა ნახავთ, თუმცა წინათ ყოფილან. ბერძნები ბევრნი არიან. უმეტესი შეძლებული ნაწილი ქალაქისა გაქცეულა. ზოგი სახლკარი ეხლაც უპატრონოთაა. ბათომ-ტრაპიზონის რკინის გზა ზედ ქალაქზე მიდის. ასე რომ მარჯვენა ნაწილი ლიახოვის ქუჩისა სულ დაანგრიეს. შენობები ამ გზისათვის, დარჩა დასანგრევი მხოლოდ ორი მეოთხედი. გაცხარებული მუშაობაა მიწის სამუშაოსი ამ გზაზე და თითქმის ყველა სხვა გზებზედაც. სულ თურქის ქალები მუშაობენ. ქირას იღებენ ერთ მანეთს. მამაკაცები ცოტანი არიან. იმათი ქირა ერთი მანეთი და 50 კაპ. დღეში. საზოგადოდ აქაური ქალები უფრო მონებს წაგავან ვიდრე ფლეგმიან ადამიანებს. ქალი მუშაობს მინდორში, სახლიში, ტყეში გზებზე და სახლში. მამაკაცები, როგორც ზევითვე ვსთქვი, მენაოსნობას მისდევენ, თუ თავისუფლები არიან უამინდობის დროს ყველა აქაურ ყავახანებში ატარებს დროს და ართავენ ნართს. ასე რომ უფრო წაიზარმაცებენ. რიზეში კვირაში ორ დღეს ბაზრობა იცის ორშაბათობით და პარასკევობით. ამ დღეებს რომ ნახოთ, ბაზარი ქალებით არის სავსე. მოაქვთ სოფლებიდან სანოვაგე და ბაზარში ყიდულობენ რაც რამ სჭირდებათ. ყველა ჩადრებშია გამოხვეული. სახეს ძვირად გიჩვენებენ სიძვირე აქაც შესამჩნევია. თუმც თბილისთან შედარებით აქ შეიძლება ითქვას, იაფობაა. აქ არის ორი სასტუმრო. „რუსეთი“ და „კავკასია“. „რუსეთი“ უპირავს ბერძენს, „კავკასია“ ლაზს, რომელიც აქაური ბინადარი მცხოვრებია და ქართულად წმინდა მოლაპარაკე. ასე რომ სამუშაოდ მოსულ ქართველებს უფრო აქ ნახავთ. ორთავე ლიახოვის ქუჩაზედ არიან მოთავსებულნი. იქვე გვერდით არის სასადილო. უპირავს თურქი. ორი თავი სადილი 1 მან. 25 კაპ. „რუსეთში“ სხვაგან უფრო სუსტი სადილი ორი თავი 80 კაპ., ჩაი ჭიქა დაშაქრული ყველგან 10 კაპ., ყავა ჭიქა 40 კაპ—50 კაპ., კაკაო 50 კაპ., ფინჯანი ყავა 15 კაპ., შავი პური გირვანქა 9 კაპ., დამეს გათევა დაწყებული 1 მან. 50 კაპ. დღე-ღამეში. ლოგინი სუფთაა, ოთახებიც სუფთა, გასართობები არაფერია. ჩვენდა საბედნიეროდ ჩვენი ხალხი აქ უფრო დროს გატარებაში და ბანქოს თამაშში ატარებს დროს. ვგონებ ეხლა იქნება შესცვალონ პოზიცია რადგან, რუსეთში ნაფეთქმა რევოლუციამ მარტის პირველ დღეებშივე მოახწია აქ ელვის სისწრაფით, მოედო მთელს ფრონტის, სიხარულს და ენტუზიაზმს საზღვარი არა ჰქონდა. გაიმართა მიტინგები თავისუფლების გამოცხადებისას. თვით გენერალ-გუბერნატორმა მოიწვია პირველ დღესვე აქაური მხედრობა და ამცნო თანადამსწრეთ, რომ ძველი მთავრობა დაემხო და შესდგა დროებითი ახალი მთავრობაო, რომელსაც ერთგულება უნდა შეჰფიცოთო. ილაპარაკეს როგორც აფიცრობამ აგრეთვე სალდათებმა და მატროსებმაც. ამოირჩიეს ჯარის-კაცთა საბჭო. მან შემოიარა ბაზრები და განუცხადეს ვაჭრებს, მოილაპარაკეთ რომ ასეთი სიძვირე აღარ იყოს. ვაჭრებმაც გაიგეს საქმე რაშიაც არისო, მაშინვე გადასწყვიტეს 30 პროცენტი დაეკლოთ ყოველნაირ საგაჭროზე. აქ არსებობს ოფიცერთა საეკონომიო დუქანი. სალდათები სამართლიანად უწოდებენ: „грабиловка“-ს. მართლაც და ეს დუქანი ცენტრია საყველეფელისა. აქ იშოვით ყველაფერს. სასმელსაც კი, მაგრამ საარაკო ფასებში იყიდებოდა ყველა სანოვაგე თუ სხვა რამ. ეხლა ამათაც გაჰბედეს 30 პროც. დაკლება. დაარსდა აქაურ საბჭოსთან წრე რომელიც ითავებს საღამო-კონცერტების მართვას. პირველი კონცერტი გაიმართა რუსულათ აღდგომის მეორე დღეს. იყო ერთ მოქმედებიანი პიესა მუსიკალური განყოფილება, სიმღერები. ლეკურის მოთამაშეც კი ეპოვნათ. მაგრამ ვაი იმ ლეკურს!.. აი სწორეთ რომ შემდეგშიც არ გამეორდეს ასეთი შეცდომები და ჩვენ სახელს ასე არ ამახინჯებდენ აქაურმა ზოგიერთა ახალგაზდა ქართველობამ განიზრახა შეადგინონ წრე და ჰმართონ შეძლებისადაგვარად წარმოდგენა-საღამოები. რასაკვირველია, პირველად ძაან გასჭირდება საქმის მოგვარება.

ხ. ბაქრაძე.

საარქეოლოგიო ნაშთები

ბატონო რედაქტორო! გთხოვთ ალაგი დაუთმოთ თქვენს პატივცემულ გაზეთში ამ ჩემს შენიშვნას. პოზიციებისკენ მივდიოდი და გზათ წმ. დარიის მონასტერში შევიარე. აქ ძველ ნაშთთა შორის ჩემი ყურადღება მიიპყრო საქართველოს უკანასკნელ მეფის გიორგის შვილის ალექსანდრეს ასულების 1) მარიამისა, 2) ეკატერინესა და 3) სოფიოსამ. ძალიან საწყუხარია, რომ ყურადღება არ მიუქცევიათ ამ ძეგლებისათვის. წარწერები ადარ ჩანია, ძეგლები კი ჩვენის ისტორიისათვის საინტერესოა.

ჯარის-კაცი ელ. გაბრიჩიძე.

შემოწირულება

სამკითხველოებისთვის შემოწირულებანი ფულად: ქ. ერზერუმში დ. ჩაჩავას მიერ შეგროვილი კოდარის უფასო სამკითხველოსათვის 202 მან. ყარაუგანში პანტელეიმონ ნადირაშვილის მიერ შეგროვილი მეორე ანტოფის სამკითხველოსთვის—92 მან. დ. სამტრედიაში ქვეანის სამკითხველოსთვის მ. ასკურავას შეგროვილი—14 მ. 30 კ. ნაცნობთა შორის ა. ი. ქიქოძისაგან შეგროვილი 100 მან. ტრაპიზონში დ. ა. გოგუაძის შეგროვილი **აკეთის სამკითხველოსთვის**—47 მან. 20 კ., სოფ. თერჯოლაში კრების დროს სამკითხველოს გამგის აგრაფინა ფაღავანდიშვილის მიერ შეგროვილი ვ. გოგაშვილის და ს. ხიდირბეგიშვილის დახმარებით თერჯოლის სამკითხველოს სასარგებლოდ—64 მან. 43 მან.

წიგნებით და გაზეთებით. თბ. ქართ. ქალთა საზოგ. მეხუთე უბნის სამკითხველოს გაზ. „ალიონი“ გაუწერა გ. ჩიკვაიძემ. ს. სეფიეთის სამკითხველოს გაზ. საქართველო კ. ა თოფურიძემ. ს. ლეღვანის სამკითხველოს ა. ყ. მარიქაძემ. ს. ნუკრიანს სამკითხველოს წიგნები—ბარბარე ბოლდაშვილმა და ელისაბედ ანდრონიკაშვილმა.

—

ქ. შ. წ.-კ. გამავრცელებელი საზოგადოების სენაკის განყოფილების გამგეობა ულრმეს მადლობას უცხადებს: პლატონ ჯიქიას, სეგერიანე მუსერიძეს, ალექსანდრე კანკავის, აკაკი კალანდარიშვილს, ბარნაბა ძველაიას, ვალერიანე ძუბენკოს, მარიამ როშჩუპლინს, აკაკი ზენაიშვილს, გიორგი ხოფერიას, სტეფანე ცაავას, დიმიტრი ეჯიბიას და სამტრედიის რკინის გზის დეპოს მუშებს, რომელთაც კეთილ ინებეს და სენაკის განყოფილების უფასო წიგნებისაკენ შემოსწირეს ქართული (29) და რუსული (23) წიგნები, სულ 52 ცალი და ერთ დიდ კარდონზე ალექსანდრე ყაზბეგის, ნიკოლოზ ბარათაშვილის და ვ. ფშაველას სურათები ჩარჩოში ჩასმული მიწით.

—

ქ. შ წ. კ. გ. ხაზოგადოების ლანჩხუთის განყოფილება მადლობას უცხადებს ბ-ნთ ვ. კ. ცინცაძეს და პ. მ. ზენაიშვილს, პირველმა შემოსწირა ხსენებულ განყოფილების სასარგებლოდ ათი მანეთი, ხოლო მეორემ—ხუთი მანეთი.

—

ქართველ მოღვაწეთა აგარაკისათვის გაზ. „საქართველოს“ რედაქციამ მიიღო ი. **ელეაძისაგან**—5 მან.; გ. **ჭეშბარიასაგან**—15 მან.; **ნინო მელკუმოვისამ**—3 მან.; **ანნა და მიტროფანე უშვერიძეებმა**—10 მან.; **ჯარის-კაცებმა და აფიცრებმა**—კავკასიის ფრონტიდან 17 მან.

—

ქართული საქ. საზ. არტაანის განგ. სახარგებლოდ. ხუციშვილმა—52 მან.; **კუტალიდამ**—50; **ქედიამ**—29 მან.; **აბაშიძემ**—7 მ.; **პოლტოვმა**—5 მ.; **კუპუხიძემ**—3 მან.; **მეფარიძემ**—2 მ.

—

სოფ. სტეფანწმინდის ქვრივ-ობლებისათვის მღ. ბართლომე ღუდუშაურს გადასცეს აფიცრებმა მ. ვ. **ჩოფიკაშვილმა**—200 მან. და ი. ხ. **გოგაურმა**—100 მან.

ამიერკავკასიის რკინიგზა

მატარებლების მოძრაობა

(დრო ნაჩვენებია თფილისის)

თბილისიდან გადის:

ბათუმისკენ სადა. № 3, 11.03 დილ.
„ სამგზ. № 9, 11.43 საღ.
ბორჯომისკენ სამგზ. № 19, 3,20 დღ.
„ „ № 17, 8.27 დილ.
გორისაკენ სამგზ. № 61, 9.10 დილ.
ბაქოსაკენ ჩქარ. № 6, 9.20 დილ.
„ სამგზ. № 8, 8.54 ღამ.
„ სადა. № 4, 9.28 საღ.
ყარსისაკენ სამგზ. № 4-3, 11.13 საღ.

თფილისში მოდის:

ბათუმიდან სამგზ. № 10, 7.51 დილ.
„ სადა. № 4, 8.28 საღ.
ხაშ.-ბორჯ. სამგზ. № 20, 7.48 დილ.
„ სამგზ. № 18, 10.12 საღ.
გორიდან სამგზ. № 62, 6.34 ღამ.
ბაქოდან სადა. № 6, 10.03 დილ.
„ სამგზ. № 7, 4.12 საღ.
„ ჩქარ. № 5, 10.40 საღ.
ყარს-ჯულფ. სადა. № 8***, 8.10 დილ.

ᲛᲔᲓᲘᲪᲘᲜᲐ

პ. ი. ᲒᲕᲐᲠᲯᲐᲚᲐᲫᲔ

შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან

ავადმყოფებს მიიღებს ყოველდღე საღამოს 6—7 ს., კვირა დღის გარდა. ქსენიევის ქუჩა, № 4, სასტუმრო ვიქტორიის გვერდით. ტელეფონ. 15—00.

გორის საურთიერთო ნდობის-საზოგადოების საბჭო და სამმართველო

ამით აცხადებს, რომ ამა წლის თიბათვის 29, დილის 11 საათზე „საზოგადო საკრებულო“-ს შენობაში დანიშნულია საზოგადოების

ᲧᲔᲕᲠᲘᲗᲘ ᲡᲐᲔᲠᲗᲝ ᲙᲠᲔᲑᲐ

ᲒᲐᲜᲡᲐᲮᲘᲚᲕᲔᲚᲘᲐ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲡᲐᲙᲘᲗᲮᲔᲑᲘ:

1) საბჭოსა და სამმართველოს მოხსენება საზოგადოების საქმეებზე.
2) 1916 წლის ანგარიშის განხილვა-დამტკიცება და წმიდა მოგების განაწილება.
3) 1917 წლის შემოსავალ-გასავლის განხილვა და დამტკიცება.
4) ამოსარჩევია საბჭოს 3 წევრი ლ. ვ. მეხუთრიშვილის, პ. კ. ჯაფარიძის და ნ. მ. კლიმიაშვილის მაგივრად, რომლებიც საბჭოს თავს ანებებენ.
5) ამოსარჩევია სამმართველოს ერთი წევრი ხ. დ. ქიტიაშვილის მაგიერ, რომელიც ვადის გასვლის გამო სამმართველოს აგრეთვე თავს ანებებს.
6) ამოსარჩევია სარევიზიო კომისიის 3 წევრი და მათი კანდიდატები 1917 წლ. ანგარიშებისა და სხვა საქმეთა სარევიზიოდ.

თუ ეს კრება არ შესდგება, მერე კრება ინიშნება იმავე დარბაზში მკათათვის 16-ს. კრება კანონიერი იქნება რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს.

3—732—2 **საბჭო და სამმართველო.**

1917 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ საყმაწვილო ჟურნალ

„ნაკადული“-ზე

წელიწადი მეთოთხმეტე

ჟურნალი „ნაკადული“ გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘ ᲒᲐᲛᲝᲥᲓᲘᲡ ᲗᲕᲔᲨᲘ ᲝᲠᲯᲔᲠ

24 წიგნი „ნაკადული“-სა მცირე წლოვანთათვის. **12** წიგნი „ნაკადული“-სა მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის 1-ლ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა ნახატი

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან. იმათთვის, ვინც ჟურნალის რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი 6 მან. ნახევარ წლით—3 მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ., ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის **24 წიგნი** 3 მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. მოზრდილთათვის **12 წიგნი**—3 მან. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ფოსტისთვის: Тифлисъ Головинскій пр., 8. შემოსასვლელი დავითის ქ. № 2. დაწვრილებით ჟურნალში. **რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე**

გამომცემელი **თ-დ პავლე იოსების-ძე თუმანიშვილი.**

(291—41)

ᲡᲐᲐᲕᲐᲓᲛᲧᲝᲤᲝ

ᲡᲐᲛᲔᲓᲘᲪᲘᲜᲝ ᲔᲥᲘᲛᲘ ᲡᲠᲣᲚᲘᲐᲚᲘᲡᲢᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲛᲝᲡᲜᲘᲐᲠᲣᲚᲘ ᲐᲕᲐᲓᲛᲧᲝᲤᲝᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ:

დიდი ვანქის ქუჩა № 3. ალექსანდრეს ბაღის ახლო, ტელეფონი 431.

ავადმყოფების მიღება: დილის 10 საათიდან 5 საადამდე.

ᲑᲔᲚᲐᲜᲣᲚᲘ—ბავშვთა შინაგან ავადმყოფობისა. ღებულობს 10—12 ს. ყოველდღე.
ᲒᲘᲜᲔᲙᲝᲚᲝᲒᲘᲐ—თვალის ავად. 2—3 საათ. ორშაბათობით და ოთხშაბათობით.
ᲐᲮᲐᲠᲘᲮᲝᲕᲐ—ყელის, ყურის და ცხვირ. 1—2 საათ. ორშაბათ. და ოთხშაბათ.
ᲤᲘᲠᲐᲚᲝᲕᲐ—ქირურგ. ავად. 12—1 საათამდე.
ᲛᲝᲜᲮᲔ—ბავშვთა შინაგან ავად. 1—3 საათამდე ყოველ დღე.
ᲩᲣᲥᲜᲝᲕᲠᲯᲘ—შინაგან და ნერვიულ ავად. 12—1ს საათ. ხუთშაბ. და კვირაობით.
ᲞᲔᲓᲐᲒᲝᲒᲘᲐ—ქალთა და საბებიო ყოველ-დღე 2—3 საათამდე.
ᲝᲗᲝᲚᲐᲠᲘᲜᲒᲝᲚᲝᲒᲘᲐ—ქალთა ტ საბებიო ავად. ღებულობს ორშ., ოთხშ. ტ პარ. 11—12 ს.
ᲜᲐᲠᲙᲝᲛᲐᲜᲘᲐ—ვენერიული ავად. ყოველ-დღე 10—11 საათამდე.
ᲓᲔᲠᲛᲐᲢᲝᲚᲝᲒᲘᲐ—ქალთა ავად. სამშაფათ. ხუთშაბ. და შაბათობით 12—1 საათ.
ᲢᲠᲝᲛᲑᲘᲙᲐᲠᲘᲐ—ქალთა და ქირურგ. ავად. ყოველდღე ქირურგ. 2—3 საათამდე. ქალთა ავადმყოფ. 3—4 საათამდე.
ᲑᲐᲒᲓᲝᲤᲔᲕᲘᲡᲘᲐ—კბილის ექიმი ყოველ-დღე 3—5 საათამდე.
ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲘᲡᲘᲐ—კბილის ექიმი ყოველ-დღე 10—12 საათამდე.

100—667—24

თეეზის ᲛᲠᲔᲕᲚᲘᲡ

ᲫᲛ. ᲫᲔᲓᲒᲕᲔᲚᲘᲫᲔᲑᲘ

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐ, ᲡᲐᲙᲣᲗᲐᲠᲘᲡ ᲡᲐᲮ., № 8, ტელეფონი № 112.

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაგონო სანელ. „ᲛᲔᲠᲘᲜᲝᲡ-ᲛᲔᲠᲘᲜᲝᲡ“, სხვადასხვა წყალებიდან ახალი ქვირითის ნაზილადა, მცირე ზარილიანი, შავი „ᲛᲐᲨᲘᲜᲘ“ ხიზილალა. მიეიღეთ საუკეთესო სალიანის შამაიები ფუდიდ გვიანეს ცოცხალი თევზი. აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზღვისი, თარეთი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრეთვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინები რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ნაგრძალიდ ინახება. (წ.)

რედაქტორი ᲜᲘᲜᲝ ᲜᲐᲙᲐᲨᲘᲫᲔ. სტამბა „ცხოვრება“ ასლან ყალანდაძისა, გაბაშვილის შესახვევი № 4. გამომცემელი ამხანაგობა „ᲪᲮᲝᲕᲠᲔᲑᲐ“